

2010 m. gruodis LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJOS INFORMACINIS LEIDINYS

Leidžiamas nuo 1989 metų

LŽTA ATSTOVAUJA:

Tarptautinei Žmogaus Teisių Gynimo Federacijų Lygai
FIDH (būstinė Paryžiuje)
www.fidh.org

Europos Žmogaus Teisių Asociacijai
AEDH (būstinė Briuselyje)
www.eu.org

Tarptautinei Helsinkio Žmogaus Teisių Federacijai
IHF (reformuojama)
www.ihf-hr.org

Asociacijos komitetas

Garbės pirmininkas -
Viktoras PETKUS
(Lietuvos Helsinkio grupės pirmininkas)

Pirmininkas –
Vytautas BUDNIKAS
(“Pozicijos” vyr. redaktorius)

Asociacijos steigėjai:

Egidijus BIČKAUSKAS
(teisėsininkas, Kovo -11-tosios Akto signataras)

Antanas BURACAS
(akademikas)

Stasys BUŠKEVIČIUS
(politikas)

Arimantas DUMČIUS
(habil. dr., profesorius, LR Seimo narys)

Stanislovas DOBROVOLSKIS
(kunigas, vienuolis)

Bronius GENZELIS
(profesorius, Kovo11-tosios Akto signataras)

Romas GUDAITIS
(rašytojas, Kovo11-tosios Akto signataras)

Egidijus KLUMBYS
(gydytojas, Kovo11-tosios Akto signataras, LR Seimo narys)

Bronius KUTAVIČIUS
(kompozitorius)

Justinas MARCINKEVIČIUS
(rašytojas, poetas)

Vytautas MARTINKUS
(rašytojas)

Algimantas NASVYTIS
(architektas)

Kęstutis LAPINSKAS
(LR Konstitucinio Teismo pirmininkas, Kovo11-tosios Akto signataras)

Juozas OLEKAS
(gydytojas, LR Seimo narys)

Juras POŽELA
(akademikas)

Pranas RACIŪNAS
(kunigas, vienuolis)

Kazimieras UOKA
(LR Seimo narys, Kovo -11-tosios Akto signataras)

Stasys UOSIS
(habil. dr., profesorius)

LYGESNI TARP LYGIŲ

Gruodžio 10 d. LR Seimo rūmų Konstitucijos salėje paminėta Tarptautinė žmogaus teisių diena. Kartu paminėtos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 60 metų ir LR Seimo Žmogaus teisių komiteto 20 veiklos metų sukaktys. Šia proga surengta konferencija „Žmogaus teisės Lietuvoje. Po 20 metų“. Joje dalyvavo ministerijų, teismų ir kitų valstybės institucijų vadovai, taip pat Lietuvoje reziduojantys užsienio šalių ambasadoriai ir Lietuvos nevyriausybinų organizacijų atstovai.

Konferenciją atidarė LR Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka, o sveikinimo žodį tarė Seimo Pirmininkė Irena Degutienė. Ji pabrėžė žmogaus teisių priežiūros svarbą demokratiniams procesams ir mūsų valstybės pasiektus laimėjimus šioje srityje.

Pranešimą apie žmogaus teises Lietuvoje tarptautiniame kontekste rengė Europos žmogaus teisių teismo teisėja Danutė Jocienė. Tačiau jai nespėjus grįžti iš tarnybinės kelionės, pranešimą perskaitė A. Lydeka.

(nukelta į 2 psl.)

KAM LIETUVOJE GYVENTI GERA

Parašyti šią publikaciją mane paskatino rugsėjo pabaigoje žiniasklaidoje pasirodęs pranešimas, jog Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė atleido Sauliaų Putrių iš Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėjo pareigų, kuris neblavus vairavo automobilį ir tuo savo poelgiu pažemino teisėjo vardą. Prezidentė pareiškė, kad toks teisėjas diskredituoja teisėjų bendruomenę ir pakerta žmonių pasitikėjimą teisingumu. Tai visiems suprantamas ir sveikintinas Prezidentės žingsnis, suteikiantis vilties, jog teisingumas mūsų žemelėje vis labiau įsigalės. Džiugu, kad į tokius pareigūnų nusizengimus panašiai reaguoja ir kitos teisingumą įgyvendinančios institucijos. Gaila, tačiau visai kitokios nuomonės antstolių institutas, apie kurio darbą pastariaisiais metais netrūksta publikacijų spaudoje, televizijos laidų, komentarų radijo eteriye bei internetinėje erdvėje. Nesuklysiu pasakydamas, kad dauguma šių publikacijų, TV

(nukelta į 4 psl.)

Konferencijoje LR Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka, LR Teisingumo ministras Remigijus Simašius

Teisėja pranešime pažymėjo, kad 1948 m. gruodžio mėn. 10 dieną Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, kuri suteikė teises visiems žmonių giminės nariams”, pabrėžė žmogaus teisių prigimtinių pobūdį, žmonių lygybę bei jų orumo apsaugą, įtvirtino klasikinės fundamentalias žmogaus teises, kaip teisę į gyvybę, laisvę ir neliečiamybę, kankinimų bei žiauraus elgesio draudimą ir kt., garantuodama ekonomines, socialines bei politines teises, bet pabrėždama individo pareigas visuomenei (29 str.).

Atsižvelgdama į Deklaracijos nuostatas, 1966 m. Jungtinių Tautų Organizacija priėmė du svarbius žmogaus teisių apsaugos sutartinius dokumentus - Tarptautinių Piliетinių ir politinių teisių paktą bei jo fakultatyvinį Protokolą dėl peticijos teisės, taip pat Tarptautinių Ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą. Visi šie sutartiniai dokumentai kartu su Žmogaus teisių Deklaracija sudaro universalios žmogaus teisių apsaugos sistemos pagrindą.

Žmogaus teisių aspauga Lietuvoje

Lietuvos Respublika 1993 m. gegužės 14 d. tapo Europos Tarybos nare ir tą pačią dieną pasirašė Europos žmogaus teisių konvenciją, kurią ratifikavo 1995 m. balandžio 27 dieną, kartu su Konvencijos 4, 7 ir 11 Protokolais. Ši Konvencija ir minėti protokolai įsigaliojo Lietuvai nuo 1995 m. birželio 20 d.

Teisėjos nuomone, tai buvo lemiamas žingsnis stiprinant žmogaus teisių apsaugą nepriklausomybę atkūrusios ir demokratinį gyvenimo kelią pasirinkusios Lietuvos valstybės istorijoje. Pranešime pažymima, kad Lietuva ratifikavo ir Konvencijos I protokolą dėl nuosavybės apsaugos 1995 m. gruodžio mėn. 7 dienos įstatymu Nr. I - 1117 (ratifikacinius raštus deponavo Europos Taryboje 1996 m. gegužės mėn. 24 dieną. Ši diena laikoma Pirmojo Protokolo įsigaliojimo data Lietuvoje). Taip pat ratifikavo Konvencijos 6 protokolą, uždraudžiantį mirties bausmę (ratifikavo 1999 m. liepos 8 d., įsigaliojo Lietuvos atžvilgiu 1999 m. rugpjūčio 1 d.), o taip pat 13 protokolą, absoliučiai uždraudžiantį mirties bausmę (kuris buvo priimtas Vilniuje 2002 m. gegužės 3 d.). Lietuva be jokių delsimų ratifikavo

ir Konvencijos naująjį 14 protokolą, kuris įsigaliojo 2010 m. birželio 1 dieną ir numato Teismo procedūrų reformą, aktyviai vykdomą šiuo metu, kuri, tikėtina, padės Teismui efektyviai ir greitai susidoroti su 140.000 bylų, laukiančių pirminio nagrinėjimo Strasbūre. Kol kas Lietuva neratifikavo Konvencijos 12 protokolo, uždraudžiančio diskriminaciją naudojantis bet kokia teise, įtvirtinta vidaus teisėje.

D. Jocienės pranešime pažymima ir tai, kad per 15 Konvencijos taikymo metų Lietuvoje (nuo 1995 m.), Europos Žmogaus Teisių Teismas priėmė 65 galutinius sprendimus 72 bylose prieš Lietuvą. Iš viso 2736 pareiškimai buvo atmesti kaip nepriimtini bylose prieš Lietuvą. Jos nuomone, šie sprendimai turi būti vertinami ne tik kaip tam tikrų Konvencijos nuostatų pažeidimas Lietuvos atžvilgiu, bet kartu kaip pagalba Lietuvai, identifikuojant žmogaus teisių apsaugos sistemos problemas, kad jas būtų galima pašalinti.

Teisėjos teigimu, Lietuvoje iš principo išnyko neteisėto ar per ilgo kardomojo kalinimo problema pagal Konvencijos 5 str., kai buvo pakeisti Lietuvos įstatymai, suteikę teisę TIK teisėjui sankcionuoti asmenų kardomąjį kalinimą bei jo pratęsimą, kaip to reikalauja Konvencijos 5 str. Ratifikavusi minėtus protokolus dėl mirties bausmės panaikinimo, Lietuva pašalino iš savo baudžiamųjų įstatymų mirties bausmės taikymo galimybę, pakeitė įstatymus dėl anoniminių liudytojų apklausos teismo proceso metu tam, kad nepažeistų kaltinamųjų procesinių garantijų pagal Konvencijos 6 str. Apribojo galimybes cenzūruoti kalinamų asmenų korespondencijos laisvę, kurią garantuoja Konvencijos 8 str., pašalino nustatytą maksimalios neturtinės žalos atlyginimo ribą iš Visuomenės informavimo įstatymo, ribojusios asmens teisę tinkamai apginti savo teisę į privataus gyvenimo apsaugą pagal Konvencijos 8 str. ir kt. Taigi Lietuvos teisėje buvo padaryti visi minėti teigiami poslinkiai, vykdam Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus bylose prieš Lietuvą.

Tiesa, anot D.Jocienės, mūsų šalyje kol kas išlieka tiek baudžiamojo, tiek civilinio procesų ilgumo problema pagal Konvencijos 6 straipsnį. Jos nuomone, Lietuva iki šiol neįvykdė Strasbūro teismo sprendimo dėl lyties

Konferencijoje užsienio šalių diplomatai

pakeitimo sąlygų ir tvarkos. Bet turėtume džiaugtis Lietuvos pasiekimais ir teigiamais poslinkiais žmogaus teisių apsaugos srityje, tuo labiau, kad kai kurie iš jų buvo padaryti, siekiant tinkamai įvykdyti Strasbūro teismo sprendimus bylose prieš Lietuvą, ir šis faktas ją, kaip Lietuvos teisėją EŽTT, itin džiugina. Dar daugiau, džiugina tai, kad Lietuvoje veikia teisminė sistema, besivadovaujanti pagarbos žmogaus teisėms, teismų nepriklausomumo ir nešališkumo bei teisės viršenybės principais, įtvirtintais Konvencijos 6 straipsnyje, kuri yra ir toliau turi likti pagrindu efektyviai žmogaus teisių apsaugai Lietuvoje.

Pašlijusi demokratija

Gerai pasakyta, nieko nepridursi. Tik neaišku, jeigu taip viskas gerai, kodėl mūsų šalies piliečiai tokie nelaimingi? Kodėl jie bėga iš Lietuvos? Gal mes visai apie kitokias teises kalbame? Gal yra tokių teisių, apie kurias nieko nežinome arba nenorime kalbėti? Įdomu, ar gerbiama teisėja pastebėjo, kad Lietuvoje per dvylika metų pasitikėjimas teismais, teisėsaugos institucijomis, prokuratūra ne augo, o nuolat menko? Gal jai būnant toli nuo Tėvynės ir sunku suvokti, tačiau Lietuvos piliečiai labai nusivylę teisingumu savo šalyje. Piliečiai įsitikinę, kad labai dažnai pažeidžiama jų elementariausia teisė – teisė į teisingą teismą. Žmonės nepasitiki teismais ir teisėsauga, netiki teisingo teismo galimybe. EŽTT teisėja turėtų žinoti, kad kone visose Europos Sąjungos šalyse visuomenė per tarėjų ir prisiekusiųjų institutą dalyvauja vykdant teisingumą, o Lietuvoje to nėra - teismuose nėra nei tarėjų, nei prisiekusiųjų. Deja, pranešime apie tai neužsiminta. Tačiau dar 2007 m. Seime buvo įregistruotas ir svarstomas daugiau kaip 40 Seimo narių pasirašytas nutarimo projektas „Dėl visuomenės atstovų dalyvavimo teismų darbe paskelbimo“. Seimo nariai, šio nutarimo iniciatoriai buvo užsimoję netgi skelbti referendumą dėl visuomenės dalyvavimo teismų darbe. Du metai praėjo, o teismų reformos vežimas nė iš vietos. Įdomu, kaip atrodo šiuo požiūriu žmogaus teisės Lietuvoje tarptautiniame kontekste?

Rinkimų vilionės

Profesorius dr. Saulius Katuoka kalbėjo apie demokratinį rinkimų svarbą, apie kai kuriuos tebeesančius demokratijos suvaržymus.

Žinoma, derėjo labiau akcentuoti piliečių teisių suvaržymus per visuomenines organizacijas dalyvauti savivaldos rinkimuose, nes, kad ir kaip mėgintume šią problemą apeiti, ją anksčiau ar vėliau teks spręsti. Tai, kad partijos pasisavino eksliuzyvinę teisę atrinkti kandidatus į savivaldybių tarybų narius, anaipol nepatvirtina mūsų šalyje deklaruojamos demokratijos pergalės. Tiesa, šią išskirtinę partijų teisę šiek tiek apkarpė LR Konstitucinis Teismas, išaiškinęs, kad pagal LR Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį būtų nustatyta išimtinė partijų teisė dalyvauti formuojant politines atstovaujamasias institucijas. Taigi nuo šiol teisę dalyvauti Europos Parlamento rinkimuose turi ne tik partijos - iš tariamai demokratinės sistemos ją plėšte išplėšė ir paprasti piliečiai.

Antra vertus, dar 2007 m. LR Konstitucinis Teismas nustatė, kad Lietuvoje galiojanti savivaldos sistema neatitinka Konstitucijos, kai kandidatus gali kelti tik politinės partijos. KT įpareigojo Seimą pakeisti įstatymus ir leisti į vietos savivaldą kandidatūras kelti ir visuomeninėms organizacijoms, asociacijoms, taip pat pavieniams nepartiniam piliečiams.

Taigi Seimas ir vėl buvo priverstas pašalinti rinkimų teisių diskriminaciją - jis įteisino galimybę savivaldos rinkimuose kandidatus kelti ne tik partijoms, bet ir atskiriems asmenims. Bet kelti kandidatus visuomeninėms organizacijoms - šiukštu. Rengti tiesioginius merų rinkimus taip pat neleidžiama.

Visuomenei dėl savo teisių dar teks pakovoti, kol rinkimuose kelti kandidatus galės ir visuomeninės organizacijos.

Skurdas - ne kliūtis tolerancijai

Konferencijoje sveikinimo žodį jos dalyviams tarė Nepaprastasis ir įgaliotasis Nyderlandų Karalystės ambasadorius J.E. Josephus Camille S. Wijnands. Jis dalijosi Nyderlandų patirtimi žmogaus teisių srityje.

Tačiau kažkodėl Ambasadoriaus kalboje labiausiai akcentuotos homoseksualų problemos. Jo teigimu, apie 85 proc. Nyderlandų karalystės piliečių yra abejingi arba teigiamai nusiteikę homoseksualių žmonių partnerystei.

Antra vertus, Nyderlandų visuomenėje pastaruoju metu padaugėjo smurto, nukreipto prieš homoseksualius asmenis. Ambasadorius teigė nenorįs primesti savo nuostatų mūsų visuomenei, tik pakvietė būti tolerantiškesniais šiuo klausimu.

Tačiau taip ir liko neaišku, ar smurto proveržių Nyderlanduose padaugėjo dėl to, kad padaugėjo tolerancijos seksualinėms mažumoms, ar atvirkščiai, padažnęję smurto atvejai rodo, kad tolerancija šioje šalyje ėmė silpnėti?

Jau nebe pirmą kartą nuvilia užsienio valstybių atstovų susirūpinimas žmogaus teisių padėtimi mūsų šalyje. Atrodo, kad jie nemato ar nenori matyti didžiųjų žmogaus

teisų pažeidimų, rūpinasi tariamais pažeidimais arba, mūsų akimis žvelgiant, trečiaeiliais dalykais. Juk daugybė žmonių neturi iš ko pragyventi, o alkanam ypač sunku grumtis dėl sočiųjų teisių - Lietuvoje bedarbių išaugo iki 19 proc., o tarp jaunimo - net iki 37,6 proc., - daugiausiai tarp Baltijos valstybių.

Beto, yra kur kas gausesnį ir skaudžiau diskriminuojamų žmonių grupių. Pavyzdžiui, pagyvenę žmonės. Lietuvoje jie ypač diskriminuojami, ir ši diskriminacija nuolat didėja. Pagyvenę piliečiai diskriminuojami pirmiausia dėl socialinių ir ekonominių priežasčių – jų mažos (dar sumažintos) pensijos, sudėtingos įsidarbinimo galimybės, dėl to sunkiai prieinamos sveikatos apsaugos paslaugos. Diskriminuojami ir psichikos ligoniai bei neįgalieji. Ganėtinais daug problemų vaikų teisių apsaugos srityje, daugėja prievartos prieš vaikus, dėl nepritekliaus neįgyvendinama vaikų teisė sveikai vystytis ir augti. Galiausiai pakanka mesti žvilgsnį į provinciją. Skurdas ir vargas rėžia akis. Beveik neliko smulkaus ir vidutinio verslo. Dėl to jaunesnieji bėga iš Lietuvos, o vos galą su galu suduriantys pensininkai liko pagrindinis mūsų provincijos ramstis. Verslo magnatai iš skurstančių ūkininkų supirko milijonus hektarų žemės, savinasi ūkininkams skirtas išmokas ir visuomeninį turtą, o laukai dirvonuoja, sodybos tuštėja... Visa tai kitaip nepavadinsi kaip Lietuvos kaimo tragedija.

Tikėjimo laisvė ar diskriminacija?

Konferencijoje parodytas režisierės Inesos Kurklietytės dokumentinis filmas „Kristina Kristuje“. Filmo esmė – ar moteris gali tapti kunige? Jis pasakoja apie Kristiną, kuri baigė teologijos studijas Oksforde, kad taptų kunige ir galėtų tarnauti Bažnyčiai. Mat protestantiškuose Europos kraštuose nieko nestebina, kad moteris tapo vyskupe.

Tuo tarpu katalikiškuose kraštuose yra kitaip. Lietuvoje Kristina gali būti tik kunigo padėjėja.

Filmas atskleidžia, kaip katalikiškame krašte yra diskriminuojama moteris. Tik kaip susieti moterį kunigę su žmogaus teisėmis? Kaip visa tai dera su LR Konstitucijos 43 str., kuris skelbia, kad *valstybė pripažįsta tradicines Lietuvoje bažnyčias bei religines organizacijas...*“, kad *„Lietuvoje nėra valstybinės religijos“*. O Konstitucijos 26 str. skelbia, kad *niekas negali kito asmens versti nei būti verčiamas pasirinkti ar išpažinti kurią nors religiją ar tikėjimą*“.

Ar skirtingų religinių įsitikinimų buvimas jau savaime yra žmogaus teisių pažeidimas? Gal filmo autorei ir atleistina, kad ji painioja žmogaus teises su religiniais įsitikinimais. Tačiau to nederu daryti valstybei ir jos institucijoms. Valstybei nederėtų kištis nei į religinių bendruomenių apeigas, nei kvestionuoti Bažnyčios tradicijas, jeigu šios nedaro žalos valstybės piliečiams. Žmogaus teisės - jautrus instrumentas, ir pakliuvęs į neįautrias rankas, jis gali perdėm prastai skambėti.

Konferencijos pabaigoje Žmogaus teisių komiteto pirmininkas A.Lydeka pristatė leidinį „Žmogaus teisės Lietuvoje, 20 metų kelias“. Knyga supažindina visuomenę su žmogaus teisių raida atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Pristatant leidinį kalbėjo buvę Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkai Virgilijus Čepaitis, Jurgis Jurgelis, Mindaugas Stakvilevičius, Emanuelis Zingeris, Gediminas Dalinkevičius, Zita Žvikienė.

Šventė praėjo sklandžiai, tačiau teisinės sumaišties padaugejo - sunku eiliniam piliečiui paaiškinti, kad jo teisės ne tokios svarbios, kaip kitų. Juk nesinori tikėti, kad yra žmonių, lygesnių už kitus...

Viktoras Būtėnas

KAM LIETUVOJE GYVENTI GERA

(atkelta iš 1 psl.)

laidų, interneto lankytojų atsiliepimų yra labai kritiški. Visuomenė nepatenkinta nei privačių antstolių institutu, nei jo veiklos metodais.

Jų nuomonę apie antstolių darbą bene geriausiai išreiškia žurnalistės Rūtos Skatikaitės publikacija dienraštyje „Lietuvos žinios“ – „Antstolių klaną drebbina skandalai“. Pacituosiu tik dalį šios publikacijos: „Įtakingiausi antstoliai, užėmę svarbiausius postus Antstolių rūmų savivaldoje, vienas po kito kompromituoja šią instituciją. Antstolių rūmų teisės aktų ekspertizės ir projektų rengimo komisijos pirmininkės pareigas ėjusi Aušra Lepeškaitė kartu su departamento direktoriaus pavaduotoju V.Stunguriu, Gintaru Matkevičiumi ir Inga Karaliene dirbo tame pačiame departamente Teisingumo ministerijoje ir rengė Antstolių įstatymą bei jį lydinčius dokumentus“. Kitaip tariant, jų rankomis buvo sugriautas valstybinis teismo

antstolių institutas ir jo vietoje išdygo privačių antstolių kontoros. Gerai, kad nors teismai liko neprivatizuoti. Įsigaliojus įstatymui A.Lepeškaitė, Inga Karalienė drauge su savo kolegomis-Teisingumo ministerijos darbuotojais paliko šiltas ministerijos klerkų kėdes ir pasuko pelningo biznio keliu, - įsteigė privačias antstolių kontoras ir užėmė svarbiausius privačių antstolių valdymo organų postus. Gintaras Matkevičius tapo Lietuvos Antstolių rūmų prezidentu, Vytenis Stunguryš – Antstolių garbės teismo pirmininku. Tačiau greitai šiems energingiems ir išradingiems vyrukams teko ne savo noru palikti pelningas antstolių vietas ir garbingus antstolių vadų postus. Vilniau apygardos prokuratūra iškelė jiems baudžiamąsias bylas, o teismai priėmė jų veiklą įvertinančius nuosprendžius. Aušra Lepeškaitė, ne kartą svarstyta už įvairius procesinius pažeidimus, turbūt, nenorėdama kitokio savo veiklos

įvertinimo, pati paliko pelningą antstolės verslą ir dingo iš akiračio. Po tokių netikėtų įvykių, sudrumsčiusių ramų, nekontroliuojamą privačių antstolių gyvenimą, Lietuvos Antstolių rūmų prezidentė tapo savo bendražygių netekusi Inga Karalienė.

Lietuvos antstolių rūmai įgyvendina antstolių savivaldą ir būtent jie turėtų kontroliuoti bei vertinti antstolių veiklą. Pagal Antstolių įstatymą, antstoliu gali būti tik „nepriekaištingos reputacijos“ asmenys. Tad kaip su ta nepriekaištinga reputacija ir principingu tos reputacijos pažeidimų vertinimu? O gal nauja rūmų vadė tinkamai vertina antstolių prasižengimus?

Štai čia prisiminkime Lietuvos Prezidentės vertinimą Klaipėdos teisėjo įvykio ir analogišką atvejį uždarame antstolių klane. Dienrašis „Lietuvos žinios“ pateikė informaciją, jog Trakų antstolė Marija Lekstutienė būdama neblaivi sukėlė eismo įvykį – susidūrė su kitu automobiliu. Policija antstolei nustatė 2,15 promilės girtumą. M.Lekstutienė – Antstolių rūmų prezidiumo narė. Garbės teismas pasiūlė už tai skirti antstolei tik papeikimą. Antstolių rūmų prezidiumas bandė gelbėti ir savo patroną Vytenį Stungurį, kai šiam buvo iškelta baužiamoji byla. Tada kaip tik Prezidiumas laidavo už „nepriekaištingos reputacijos“ bendražygi. Bėlieka tik džiaugtis, kad prokuratūra ir teismai nepakibo ant tos meškerės ir priėmė nuosprendį, kuris pabaigė šio antstolio karjerą. Štai ir išlindo yla iš maišo. Varnas varnui akies nekerta.

Tuo netrunki įsitikinti, pažvelgus į kitų privilegijuotų antstolių audringą veiklą. Buvęs Teisingumo ministras P. Baguška už neteisėtą duomenų rinkimą apie pareiškėjui priklausantį turtą, paskyrė drausminę nuobaudą antstoliui Dariui Bliznikui. Antstolis neturi teisės rinkti duomenis apie juridinį ar fizinį asmenį, jeigu jie nesusiję su antstolio funkcijų atlikimu. Tačiau tai antstolio nepaveikė. Šiandien Vilniaus m. 2 apylinkės teismas Vilniaus apygardos prokuratūros teikimu nagrinėja baudžiamąją bylą dėl antstolio D. Blizniko piktnaudžiavimo ir dokumentų klastojimo. Šioje byloje ne vienas ir ne du atvejai neteisėto duomenų rinkimo apie asmenis, nieko bendro neturinčius su antstolio tarnybine veikla. Anot „Lietuvos žinių“ dar vienas ikiteisminis tyrimas dėl antstolio D. Blizniko yra išskirtas į atskirą bylą. Jis susijęs su kelis kartus padidintomis vykdymo išlaidomis, kurias apskaičiuodavo D. Bliznikas. Atrodytu, kad to jau pakanka, kad tokie veikėjai susirastų kitą buveinę. Tačiau antstolių klanas tikrai nepaskandinamas, - antstolis D. Bliznikas Antstolių rūmų ir Teisingumo ministerijos manymu gali ir toliau vykdyti teisingumą valstybės vardu. Kalbos apie diskreditaciją, pareigūno reputaciją skirtos kitiems, tik ne antstolių klanui. Tik antstoliai turi garbingą vardinį antspaudą su valstybės herbu. Antstolis įgyvendina teisingumą Lietuvos Respublikos vardu. Kokį teisingumą? Tokio vardinio antspaudu neturi nei teisėjai, nei prokurorai, nei policijos komisariai...

Gali kilti klausimas, - koku būdu antstoliams vis pavyksta išėiti sausiems iš situacijų, kuriose, atrodo, sveikas protas ir teisingumas privalėtų nugalėti? Šią antstolių nebaudžiamumo skraistę praskleidė „Lietuvos

ryto“ dienraščio ir televizijos žurnalistai: - „antstolių jėga-grįsta ir paslėptais kyšiais... antstoliai sumokėjo ne tik esamiems ar būsimiems teisėjams, pasirodo, jų dovanos klaidžiojo ir po Seimą“. Teisingumo ministras R. Šimašius po tokių žurnalistų teiginių pasakė, kad „esu įsitikinęs, kad teisėsaugos institucijos po šio įrašo turės progos panagrinti, kas vis dėlto realiai buvo...“ Norėtusi paklausti pono ministro, gal tada ir antstolius turi parinkti ne Teisingumo ministerija bet, pavyzdžiui, prokuratūra, jei antstolių veiklos kontrolė jau ne ministerijos reikalas.

Dabar galiojantys teisės aktai ne tik užtikrina antstolių materialinę gerovę, bet ir sukuria privačių antstolių nebaudžiamumo ir nekontroliuojamos veiklos sistemą. Tokia sistema įteisinta LR civilinio proceso kodekse ir Antstolių įstatyme. Šio įstatymo 27 str. nustato, kad antstolių darbo organizavimą tikrina LR teisingumo ministerija ir Lietuvos antstolių rūmai, o jų procesinių veiksmų teisėtumą LR civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka kontroliuoja teismas.

Praktika rodo, kad dauguma vykdymo proceso dalyvių, naiviai tikėdami magiška Teisingumo ministerijos galia, savo skundus dėl neteisėtų antstolio veiksmų siunčia šiai ministerijai arba Lietuvos antstolių rūmams. Iš tiesų, iki 2002 metų, teismo antstolių darbą kontroliavo ir revizavo Teisingumo ministerija, Valstybės kontrolė, mokesčių inspekcija bei kitos institucijos. Privatizavus antstolių kontorą jų veiklos kontrolė patikėta antstolių savivaldai. Skundai dėl antstolio veiksmų yra persiunčiami antstoliui, kurio veiksmai yra skundžiami su prieraišu „paaiškinti aplinkybes, nurodytas skunde“. Skundą parašęs asmuo iš ministerijos ar antstolių rūmų gauna atsakymą, kuris parašytas antstolio...

Nemaža dalis skolininkų suvokia, kad antstoliai daro daug pažeidimų areštuodami jų sąskaitose esančias lėšas, turtą, nepagrįstai didindami vykdymo išlaidas. Antstolių veiksmai pridaro ir netiesioginių nuostolių. Kiekvienas banko sąskaitos ar turto areštas griaua finansinių institucijų, biznio partnerių pasitikėjimą gyventojų ar įmone. Tai neišvengiamai turi didelę reikšmę bandant gauti asmeninę paskolą ar finansuojant verslą. Atstatyti pasitikėjimą, susigražinti prarastą prestižą būna nepaprastai sunku. O apie patirtą moralinę žalą pas mus, deja, net nepriimta kalbėti. Tačiau ginti savo teises teismuose pajėgia retas skolininkas, nes tikslaus ir argumentuoto skundo surašymui reikalinga didelė šios teisinės srities kompetencija. Įprastus, prastai argumentuotus, skundus teismai netrunka atmesti. Tuo puikiai naudojasi antstoliai, žinodami, kad nei Antstolių rūmai, nei Teisingumo ministerija skundų dėl antstolių procesinių veiksmų nenagrinėja.

Apetitas kyla bevalgant... Iki visiško antstolių veiklos kontrolės sunaikinimo beliko žengti vieną žingsnį, - panaikinti ar kitaip suvaržyti vienintelį išlikusį antstolių veiklos kontrolės mechanizmą - teismų kontrolę. Tuo keliu jau žengtas rimtas žingsnis, - Seimo darbų programoje numatyta svarstyti LR civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, kurio tikslas „supaprastinti vykdymo išlaidų išieškojimo procesą – numatyti, kad vykdymo išlaidos iš skolininko būtų išieškomos antstolio

patvarkymu...atsisakyti reikalavimo teismui patvirtinti varžytynių aktą."Jeigu Seimas priimtų tokį įstatymą tai reikštų, kad teismai nušalinami nuo antstolių veiklos kontrolės ir antstolių savivalei bei neteisėtam svetimų lėšų pasisavinimui būtų plačiai atvertos durys, kurios ir dabar labai jau skylėtos. Dabar galiojančio LR civilinio proceso kodekso 610, 611 str. nustato vykdymo išlaidų išieškojimo iš skolininko tvarką, kurio esmė – tik teismas savo nutartimi gali priteisti vykdymo išlaidas. Ir šią, atrodytu, įstatymu aiškiai nustatytą vykdymo išlaidų išieškojimo tvarką, pasinaudodami ministro R.Šimašiaus "patobulinta" Sprendimų vykdymo instrukcija, antstoliai sugeba sėkmingai apeiti. Pvz., antstolio siūlymo skolininkui sumokėti vykdymo išlaidas, kaip ir kitų procesinių dokumentų apskundimo teismui terminas – 20 dienų. Tuo tarpu antstolis savo siūlyme nurodo jokiam teisės akte nenumatytą penkių dienų terminą skolininkui sumokėti vykdymo išlaidas geruoju. Praėjus penkioms dienoms antstolis gali pradėti priverstinio lėšų išieškojimo procedūrą,- kreiptis į teismą ir pan. Tokiu būdu iš skolininko atimama įstatymu numatyta teisė laike 20 dienų kreiptis į teismą su skundu dėl antstolio veiksmų, nes per tą laiką vykdymo išlaidos iš skolininko jau gali būti ir priteistos. Tad "šaukštai po pietų". Antstolis Ramūnas Kamarauskas pateikė pareiškimą teismui priteisti vykdymo išlaidas iš T.M. praėjus vos dešimčiai dienų nuo siūlymo įteikimo skolininkui dienos, tuo faktiškai atimdamas teisę skolininkui apskųsti antstolio veiksmus. Teismai antstolio pareiškimą dėl vykdymo išlaidų priteisimo nagrinėja CPK 593 straipsnio 3 dalies nustatyta rašytinio proceso tvarka, šalims nepranešus. Taigi, dar nepasibaigus antstolio veiksmų apskundimo terminui jau gali būti priimta teismo nutartis dėl vykdymo išlaidų išieškojimo skolininkui apie tai nieko nežinant.

Deja, tokių antstolių savivalės, visiško nesiskaitymo su įstatymu tik daugėja. Net visiems aiški ir įstatymu numatyta skolininko teisė susipažinti su visa vykdomosios bylos medžiaga, gauti procesinių dokumentų kopijas tapo sunkiai įgivendinama. Antstolio kontoros darbuotojai atsiveria nuo skolininko įprasta fraze-"šiuo metu antstolio nėra, vykdomoji byla yra pas jį, palikite prašymą raštu, atsakysime nustatyta tvarka". O ta "tvarka" saugo antstolį nuo bet kokių netikėtumų. Antstolių įstatymo 27 str. Suteikia antstoliui teisę atsakyti į gautą prašymą per 14 darbo dienų, t.y. jau seniai pasibaigus antstolio veiksmų apskundimo terminui. Kas tai, ar tik paprastas neapsižiūrėjimas derinant tarpusavyje susijusius teisės aktus?

Teismas priteisia vykdymo išlaidas iš skolininko konkrečioje vykdomojoje byloje ir skolininkas turi mokėti tik tą sumą, kurią priteisė teismas. Sprendimų vykdymo instrukcijos 33 p. nurodo, jog "nuo išieškomų vykdymo išlaidų vykdymo išlaidos nemokamos, išskyrus atvejus, kai vykdymo išlaidos išieškomos išieškotojui..." Antstoliai, norėdami pasipelnyti sunkiai teisės vingrybėse susigaudančių skolininkų sąskaita, prilygino save išieškotojams ir sėkmingai lupa nuo skolininkų devynis kailius, išieškodami iš jų vykdymo išlaidas daug didesnes nei yra priteisęs teismas savo nutartimi. Ir visa tai sėkmingai

daroma, nežiūrint daugkartinių visų instancijų teismų išaiškinimų, jog antstolis neturi teisės tokiu būdu didinti vykdymo išlaidas. Tačiau į teismus kreipiasi vienetai, o skolininkų antstolių bylose yra šimtai tūkstančių. Mano jau minėtas antstolis D. Bliznikas tokių bylų yra sukūręs ne dešimt ir ne šimtą, tad pasisavintų svetimų lėšų kiekis gali būti skaičiuojamas penkiaženkliais skaičiais. Lietuvoje tokių bliznikų ne vienas ir ne du. Visa tai kažkaip tai paslaptinai lieka už Teisingumo ministerijos akiračio. Keisčiausia, kad teismams priėmus nutartis dėl neteisingo skolininko lėšų pasisavinimo tai nelaikoma nusikalstama veika, o antstolio klaida. Įsivaizduokime, kad parduotuvės kasininkė pabandytu apskaičiuoti jus keliais litais,- būtų didelis skandalas, kuris, priklausomai nuo sumos dydžio, galėtų virsti byla. Gal tikrai teisūs žmonės sakydami, kad sodina tuos, kurie vagia centus, o kas vagia milijonus, tokių jau niekas nepastebi.

Šiandien antstoliai deda visas pastangas, kad Seimas vis tik priimtų mano minėtas Civilinio proceso kodekso pataisas. Ir ne tik dėl vykdymo išlaidų, bet ir dėl turto pardavimo iš varžytynių akto tvirtinimo. Tolesniuose antstolių planuose,- pasiekti, jog skolininkas neturėtų teisės kreiptis į teismą su skundu dėl antstolio veiksmų, jei prieš tai jis nesikreipė į savo antstolį. Štai čia tai bent užmojai. Taip ir Konstituciją galima pakeisti, kad ji būtų palankesnė antstoliams.

Reikia nepamiršti, jog šiandien Lietuvoje skolininkais yra šimtai tūkstančių asmenų. Antstolių – šimtas.

Tad kam Lietuvoje gyventi gera?

Šviedrys VIPARTAS

PILIE TINĖ VISUOMENĖ BE PILIEČIŲ

Per pastaruosius 20 metų Lietuvoje pristeigta tūkstančiai asociacijų, lygų, tarybų, grupių, komitetų bei kitų organizacijų, dauguma kurių deklaruoja ginančios žmogaus pilietines, socialines ir kultūrinės teises.

Nepaisant jų gausos, Lietuvoje iki šiol nėra stabilios nacionalinės ekonomikos ir nepriklausomos energetikos. Šalies teismuose nėra visuomenės atstovų - tarėjų ar prisiekusiųjų - piliečiai negali dalyvauti vykdam teisingumą, o neretai jie ir patys persekiojami teismuose už drąsesnį žodį ar mėginimą ginti visuomenės interesą. Moralinė erozija apėmusi kone visas valdžios institucijas ir valdymo įstaigas. Šalies ūkį ir ekonomiką užvaldė oligopolijos ir finansinės grupuotės. Grėsmingai didėja socialinė atskirtis tarp turtingųjų ir skurde gyvenančiųjų. Valdžios institucijų nepopuliarumas pasiekė neregėtą mastą ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje. Žmonės nusivylę savo valstybe palieka ją - dėl nebestabdomos emigracijos – per 20 nepriklausomybės metų šalis neteko

beveik 1 mln. savo piliečių...

Taip prasideda Lietuvos visuomeninių judėjimų deklaracija dėl piliečių teisės dalyvauti valstybės valdyme. Ją pasirašė Lietuvos kultūros kongreso, nacionalinės vartotojų teisių federacijos, smulkaus ir vidutinio verslo, pensininkų sąjūdžio, šakinių profesinių sąjungų ir kitų visuomeninių organizacijų atstovai. Jų nuomone, pagrindinė sąstingio Lietuvoje priežastis – šalies piliečiai nušalinti nuo valstybės valdymo, neveikia pilietinės visuomenės mechanizmai, kurie padėtų jiems įtakoti svarbiausius valstybės sprendimus, pradedant savivalda, aplinka ir baigiant teisingumu. Realios piliečių savivaldos nėra, nes visuomeniniai judėjimai iki šiol negali dalyvauti savivaldos rinkimuose, savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas diskriminuoja nepartinius kandidatus.

Lietuvos nacionalinės vartotojų federacijos pirmininkė Alvieta Armanavičienė tvirtina, kad Europos Sąjungos valstybėse senbuvėse yra kitaip. Jose visuomenės įtaka pakankamai didelė. Pačioje Europos Sąjungoje efektyviai veikia įsteigtas pilietinės visuomenės forumas - Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK), kuris konsultuoja Europos Parlamentą, ES Tarybą ir Europos Komisiją įvairiais Bendrijos politikos klausimais. Analogiški forumai įsteigti 21-oje iš 27 ES valstybių narių. O Lietuvoje nėra. Ligšioliniai mūsų valdžios mėginimai reguliuoti valstybės ir piliečių santykius apsiribojo trišalių tarybų ar žmogaus teisių priežiūros institucijų

LR Trišalės tarybos susitikimas su Stafanu Nilsonu LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje

darbų, kurios realiai negali atstovauti platesniems mūsų interesams, nes apsiriboja tik darbdavių bei profsąjungų santykių reguliavimu su Vyriausybe. Be to ir savo esme šios institucijos yra valstybinės, jos skirtos dalyvauti valdyme, bet ne atstovauti ir padėti piliečiams realizuoti jų pilietines teises.

Vartotojų teisių lyderė mano, kad Vyriausybė turėtų įsteigti analogišką EESRK instituciją. Tą, atrodo, 2009 metais ji ir mėgino daryti - potvarkiu Nr.197 sudarė darbo grupę, kuri parengė Lietuvos Respublikos Nacionalinės ekonomikos ir visuomenės reikalų tarybos įstatymo projektą. Tik šis projektas dienos šviesos neišvydo. Vien grupės sudėtis rodė, jog buvo siekiama sukurti ne Lietuvos piliečių forumą, o dar vieną valstybės priežiūros instituciją - grupės sudėtyje be darbdavių ir profsąjungų atstovų nebuvo jokių kitų pilietinės visuomenės atstovų

(švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos, savitumo, identiteto, kalbos ir pačios tautos išsaugojimo klausimais). O tai patvirtino nuogąstavimus, kad valstybė nė neketina suteikti piliečiams platesnių teisių. Ji ir toliau vengia su jais konsultuotis, tartis ir ieškoti dialogo, netgi priešinasi Europos Sąjungos direktyvoms bei rekomendacijoms dėl plataus piliečių dalyvavimo priimant sprendimus ir imituoja fiktyvų jų atstovavimą.

Apmaudžiausia, kad patikėję šia idėja, vartotojų teisių gynėjai net įsteigė visuomeninę nacionalinę ekonominę ir socialinę tarybą, įregistravo internetinį puslapį pavadinimu www.tautostaryba.lt. Tereikėjo „priversti“ Vyriausybę.

A. Armanavičienė daug vilčių dėjo į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininko Stafano Nilsono (Staffan Nilsson) š.m. lapkričio 18 d. vizitą Lietuvoje. Bet šis ją nuvylė. Apsilankęs LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos surengtame susitikime su Trišalės tarybos ir kitų nevyriausybinių organizacijų atstovais, St. Nilsonas pasakė, kad atvyko į Lietuvą ne nurodinėti kaip ir ką reikia daryti, o tik patarti. -„Jūs patys turite nuspręsti ir tarpusavyje susitarti“- pridūrė.

Tai jis pakartojo ir lapkričio 19 d. LR Seime surengtoje konferencijoje „Krizės poveikis užimtumui Baltijos valstybėse“.

Konferenciją organizavo LR Seimas kartu su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu. Joje dalyvavo Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Rimantas Jonas Dagys, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, profesinių sąjungų, darbdavių, jaunimo bei kitų nevyriausybinių organizacijų vadovai, atstovai.

Nei Briuselio emisaras, nei Konferencija vartotojų

teisių gynėjų lūkesčių nepateisino.

Konferencijoje kalbėdamas apie nevyriausybinių organizacijų vietą ir jų įtaką priimant visuomenei svarbius sprendimus, Lietuvos pramoninkų konfederacijos viceprezidentas Mykolas Aleliūnas paaskė, kad LR Trišalė taryba kviečia bendradarbiauti visas Lietuvos nevyriausybines organizacijas. Jo nuomone, Trišalė taryba, reikalui esant, gali tapti ir Keturšalė taryba, jei tik visuomeninės organizacijos sieks realiai prisidėti prie visuomenės konsolidavimo. M. Aleliūno tvirtinimu, jokia Vyriausybės sukurta Nacionalinė ekonomikos ir visuomenės reikalų taryba negali atstovauti visuomenei, nes tai būtų valdžios sukurta institucija pilietinei iniciatyvai pažaboti. Tuo tarpu LR Trišalė taryba - kas kita. Ji nevyriausybinių institucija, todėl ji gali atlikti visuomenės konsolidavimo funkciją.

Lietuvos žmogaus teisių asociacija į visa tai žvelgia taip pat gana rezervuotai: ji abejoja Vyriausybės kuriamomis pilietinėmis institucijomis. Antra vertus nėra aiškaus mechanizmo, kuris į būsimą Nacionalinę ekonomikos ir visuomenės

reikalų tarybą leistų atrinkti realiai visuomenės interesams atstovaujančias organizacijas - tūkstančiai jų egzistuoja tik popieriuje. O tariami lyderiai dažniausia siekia pragmatinių, ne visada su visuomenės interesais sutampančių tikslų.

LŽTA siūlo pirmiausia surengti Lietuvos nevyriausybinių organizacijų konferenciją ir joje susitarti dėl atstovavimo bei atrankos būdų į būsimą Nacionalinę ekonomikos ir visuomenės reikalų tarybą arba į esamą LR Trišalę tarybą, kuri, anot M. Aleliūno, gali tapti ir Keturšalė taryba.

Tokį sprendimą kartu su kitomis organizacijomis Lietuvos žmogaus teisių asociacija sieks priimti 2011 m. sausio mėnesį įvyksiančioje nevyriausybinių organizacijų konferencijoje "Viešasis interesas ir jo gynimas".

Apmaudžiausia, kad kol kuriamos pilietinės visuomenės institucijos, valstybės piliečiai masiškai bėga iš šalies. Vien tik šiemt iš Lietuvos emigravo per 80 tūkstančių žmonių...

„Pozicijos“ inf.

Projektas

LIETUVOS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ KONFERENCIJOS

„VIEŠASIS INTERESAS IR JO GYNIMAS“

REZOLIUCIJA

2010 m. gruodžio 8 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucija deklaruoja, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (5 str.), kad valstybė kiek įmanoma socialiai teisingai perskirsto pajamas tarp atskirų visuomenės sluoksnių, reguliuoja ūkinę veiklą (46 str.), rūpinasi Lietuvos istorijos, meno, kultūros paminklų bei vertybių, aplinkos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga (42 ir 54 str.), taip pat laiduoja visas kitas Konstitucijoje nurodytas piliečių teises ir laisves, užtikrinančias visuomenės stabilumą, klestėjimą ir tvarką, garantuojančią asmens bei kitų socialinių subjektų laisvės lygį.

Atsižvelgiant į tai, kad visuomenė yra sudaryta iš atskirų grupių, kurių interesai neretai prieštarauja vienu kitoms, valstybė per savo institucijas ir tarnautojus reguliuoja ūkinės veiklos, žodžio, susirinkimų ir kitas asmens ar jų grupių teises bei laisves, užtikrindama kolektyvinių bendrųjų visuomenės interesų apsaugą. Laisvių bei teisių pusiausvyrą reglamentuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir LR Konstitucija. Tam tikri asmens ar visuomenės grupių laisvių ribojimai gali būti teisėti, jeigu jie susiję su visuomenės interesais ir būtinai reikalingi demokratinei visuomenei. Visuomenės interesų visuma suprantama kaip viešasis interesas. Ir tai yra ne bet koks teisėtus asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina valstybė.

Lietuvos valstybėje viešojo intereso gynimą reglamentuoja JTO/EEK konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (Orhuso konvencija), LR Civilinio proceso kodeksas, LR Administracinių bylų teisenos įstatymas, LR Prokuratūros, Savivaldybių administracinių priežiūros įstatymai, Teritorijų planavimo įstatymas, Statybos įstatymas bei kiti įstatymai ir poįstatyminiai teisės aktai, taip pat suformuota teismų praktika.

Viešąjį interesą mūsų valstybėje gina prokuratūra, teismai, valstybės bei valdžios įstaigos ir specialios priežiūros institucijos - ombudsmenai, aplinkosaugos institucijos ir kt. Tik jį gindama valstybė įgyvendina LR Konstitucijos 5 str. deklaruojamą principą, kad valstybės valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

Deja, esama aplinkos, kultūros, paveldo, vartotojų ir kitų pamatinių visuomenės teisių apsaugos padėtis valstybėje paneigia LR Konstitucijos deklaruojamą principą. Tapatindama save su valstybės interesais ir nedarydama jokio skirtumo tarp savęs ir valstybės, valdininkija neįtikrina viešojo intereso apsaugos. Dėl to viešojo intereso sąvoka yra neapibrėžta, o jo teisinis gynimas prastai reglamentuotas.

Antra vertus, valstybė riboja piliečių galias patiems ginti tai, kas savaime yra vertinga. Lietuvos teisėkūra ir teisėtvara, išskyrus atskirus atvejus, iki šiol nesuteikia piliečiams teisinių galimybių apginti viešąjį interesą teisme. Pavieniems asmenims draudžiama jį ginti, o išdrįsę tai daryti, neretai patys persekiojami - jiems keliami civiliniai ieškiniai teismuose ir pan.

Dėl to Lietuvoje susidarė pakantumo aplinka, kai verslo grupės ir suinteresuoti asmenys, nepaisydami visuomenės interesų, pažeisdami galiojančius įstatymus ir teisės aktus, vykdo neleistinas statybas nacionaliniuose parkuose, draustiniuose, rekreacinėse teritorijose, imituodami viešųjų pirkimų konkursus grobsto valstybės lėšas, savinasi visuomenės turtą, griaua ir naikina architektūros bei kultūros paminklus. Šie pažeidimai yra sunkiai valdomi dar ir dėl to, kad valstybė neskatina savo piliečių aktyviai dalyvauti vietos savivaldoje, neugdo bendruomenių kompetencijos ir motyvacijos remti pilietines iniciatyvas ginant viešąjį interesą. Daugelyje savivaldybių visuomenė laiku neinformuojama, kartais netgi nežino, o savivaldybių valdžia su visuomene nesikonsultuoja dėl numatomų priimtų sprendimų, susijusių su viešuoju interesu.

Galiausiai dangstantis liberalizmo idėjomis imta laisvai interpretuoti pati viešojo intereso sąvoka, pavieniai asmenys ir atskiros visuomenės grupės ėmė kėsintis į kultūros paveldą bei kitas pamatines visuomenės vertybes.

Susidariusi padėtis atspindi valdžios įstaigų neįgalumą ir nesugebėjimą ginti viešąjį interesą. Valdžios įstaigos neretai konkrečiu atveju imasi veiksmų tik aktyviai reikalaujant visuomenei ar spaudžiant viešajai opinijai, o iš esmės padėtis nesikeičia.

Prieš trejus metus (2007 m.) LR Seimo sudaryta speciali darbo grupė buvo parengusi Lietuvos Respublikos viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įstatymo projektą, tačiau toks įstatymas iki šiol nėra priimtas. Tokiu būdu valdžios įstaigos iš esmės neatlieka LR Konstitucijoje deklaruojamo vaidmens ir netarnauja žmonėms, nes negina pamatinių visuomenės vertybių, neskatina visuomenės atvirumo, darnos, teisingumo ir teisės viešpatavimo.

Atsižvelgdama į tai, Nevyriausybinių organizacijų konferencija pareiškia:

Jei viešojo intereso nepajėgia ginti valstybė (prokuratūra, teismai), kurią visuomenė Konstitucijoje įgaliojo tai daryti, tai dalis valdžios įstaigoms suteiktų įgaliojimų turi būti perduota visuomenės įgaliotiems atstovams, kurie realiai, o ne deklaratyviai įrodė galintys atstovauti visuomenei - ginti vartotojų teises, gamtą, kultūros paveldą ir kitas pamatines visuomenės vertybes. Viešojo intereso pažeidimas - tai visuomenės teisių pažeidimas, tad jo įgyvendinimas yra bene svarbiausia pačios visuomenės egzistencijos ir raidos sąlyga.

Siekdama apginti viešąjį interesą, Nevyriausybinių organizacijų konferencija ragina LR Seimą:

1. Atnaujinti 2005 metais sudarytą prie LR Seimo darbo grupę Lietuvos Respublikos viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įstatymo projektui parengti.
2. Nustatyti, kad darbo grupės sudėtyje būtų ne mažiau kaip pusė visuomeninių organizacijų, pelniusių visuomenės pasitikėjimą, atstovų.
3. Pateikti Lietuvos Respublikos viešojo intereso gynimo civiliniame ir administraciniame procese įstatymo projektą visuomenei svarstyti ir LR Seimui tvirtinti iki 2011 m. kovo 1 d.

Lietuvos Nevyriausybinių organizacijų konferencija kviečia LR Seimą, Vyriausybę, Lietuvos teismus, prokuratūrą ir kitas valstybės institucijas principingai ginti viešąjį interesą vardan visuomenės darnos, demokratijos plėtros ir valstybės stabilumo. Esame įsitikinę, kad tik pasitelkusi nevyriausybines organizacijas valstybė pajėgs sukurti veiksmingą teisinę sistemą, sudarančią galimybę piliečių bendruomenėms ir nevyriausybiniams organizacijoms padėti išsaugoti visuomenės pamatines vertybes, įtvirtinti valstybėje teisingumą ir bendromis pastangomis sukurti teisinę valstybę.

DĖL KOVOS SU RASIZMU IR NETOLERANCIJA

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJA

Lithuanian Human Rights Association

Laisvės pr.60-302, Vilnius LT05120; Tel.+370 5 2429051; faksas + 370 5 2460752;

El.paštas:komitetas@lzta.lt; http://www.lzta.lt

EUROPOS KOMISIJAI KOVAI SU RASIZMU IR NETOLERANCIJA

Kopijos: **Tarptautinei žmogaus teisių lygų federacijai (FIDH)**
Europos žmogaus teisių asociacijai (AEDH)
LR Prezidentūrai
LR Seimui
LR Vyriausybei

**Pastabos Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija trečiajai ataskaitai apie Lietuvą
 (pagal 2010 m. birželio 9 d. ECRI raštą)**

Lietuvos žmogaus teisių asociacija susipažino su Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija trečiaja ataskaita (2005 -06- 24) apie Lietuvą ir iš esmės pritaria jai.

Ataskaitoje nurodytos rekomendacijos turi būti įgyvendintos, nes minėta ataskaita yra objektyvi, o rekomendacijos Lietuvos visuomenei yra priimtinos, išskyrus tą dalį, kuri susijusi su antisemitizmo apraiškomis Lietuvoje.

Ši ataskaitos dalis tikslintina, nes joje neišanalizuotos ir neatskleistos esminės antisemitizmo apraiškų Lietuvoje priežastys.

Lietuvos žmogaus teisių asociacija nustatė, kad Ataskaitoje paminėtos antisemitizmo apraiškos dažniausiai kyla dėl pavienių asmenų eskaluojamo tarptautinėje bendruomenėje negatyvaus lietuvių tautos įvaizdžio žydų tautybės piliečių atžvilgiu.

Pvz. 2010 m. birželio 3 d. CNN televizijos žinių kanalo internetinėje laidoje buvo paskelbtas Paul Frysh straipsnis, pavadintas „The Holocaust in Lithuania: One man’s crusade to bring justice“. Jo autorius Lietuvoje plačiai žinomas Izraelio pilietis Ephraim Zuroff (the director of the Simon Wiesenthal Center office in Jerusale).

(<http://www.cnn.com/2010/WORLD/europe/06/03/lithuania.nazi.prosecutions/?hpt=C2>)

Minėtame bei kituose straipsniuose E. Zuroff lietuvius nuolat vadina „karo nusikaltėlių palikuonimis“.

Jis kaltina lietuvių tautą dėl vokiečių įvykdytų žydų žudynių Lietuvoje per Antrąjį pasaulinį karą - jo nuomone, daug Lietuvos žydų buvo išžudyti neva dėl to, kad prie to prisidėjo vietiniai lietuviai. Tokius kaltinimus jis kartoja be paliovos jau daugelį metų.

Asociacijos įsitikinimu nuolatinis lietuvių tautos pravardžiavimas „nusikaltėlių tauta“ nestiprina lietuvių ir žydų tautybės piliečių tarpusavio tolerancijos, nes tokio pobūdžio kaltinimai yra neobjektyvūs ir ydingi.

Būtina pažymėti, kad tarp 1939 ir 1959-ųjų metų (per vokiečių ir sovietų okupacijas), Lietuva prarado maždaug 1 200 000 arba 1,2 milijono savo gyventojų. Tai sudaro apie 1/3 prieškarinės Lietuvos gyventojų, iš kurių 200 000 buvo žydų tautybės.

Istorijos mokslininkų nustatyta, kad tiesiogiai vežė arba saugojo sušaudant žydų tautybės piliečius apie 2000 - 3000 lietuvių, t.y. apie 0.1 proc. (Jeruzalės profesorės Dina Porat duomenimis maždaug 0.5 proc.). Be to, vykdant šiuos nusikaltimus daugiausia dalyvavo kriminaliniai nusikaltėliai. Tą savo memuaruose patvirtina ir žydų tautybės autorius Markas Petuchauskas. Kadangi kiekvienoje tautoje esama kriminalinių nusikaltėlių, vadovaujantis šiais argumentais kiekvieną tautą galima būtų paskelbti nusikaltėlių tauta.

Svarbu ir tai, jog nutylima, kad tiek pat lietuvių tautybės piliečių vokiečių okupacijos metais rizikuodami savo gyvybe gelbėjo žydus nuo sušaudymo. Oficialiai tokių lietuvių tautybės piliečių yra įregistruota apie 3000.

Pažymėtina, kad Jeruzalės Jad Vašemo (Yad Vashem) muziejus apdovanojo Pasaulio Teisuolio vardu lietuvių tautybės piliečius ir lietuviai tarp tokių teisuolių užima antrą vietą tarp 32 pasaulio valstybių.

Taigi, tarp šių dviejų žydų tarptautinės bendruomenės įstaigų (Simono Vyzentelio centro ir Jad Vašemo muziejaus) padarytų išvadų yra akivaizdus prieštaravimas. Viena vertus Vyzentelio (Wiesenthal) centro vadovas E. Zuroff lietuvius vadina „žydšaudžių tauta“, kita vertus Jeruzalės Jad Vašem (Yad Vashem) muziejus apdovanoja lietuvių tautybės piliečius už pasiaukojimą gelbėjant žydus nuo sunaikinimo ir pažymi lietuvius kaip geriausius, priskirdamas jiems antrąją vietą tarp 32 pasaulio valstybių.

Šiame vertinimo kontekste lietuvių tautos pravardžiavimas „žydšaudžių tauta“ yra mažų mažiausiai neobjektyvus ir nukreiptas tautų nesantaikai stiprinti.

„Jau minėtame CNN straipsnyje teigiama, kad šiandieniniai Lietuvos piliečiai, dauguma kurių gimė jau po Antrojo pasaulinio karo, yra kalti dėl 0,1 ir 0,5 proc. lietuvių tautybės piliečių, kurių jau nebėra tarp gyvųjų, kurie tiesiogiai arba netiesiogiai prisidėjo prie vokiečių suorganizuotos ir įvykdytos tragedijos.

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos nuomone, toks kaltinimas prieštarauja teisingumo principams ir neabejotinai skatina nekaltų žmonių savignyją, kurių pirminės reakcijos į nepagrįstą kaltinimą išdava yra negatyvus nusiteikimas šio žydu tautybės asmens atžvilgiu, kadangi visa tauta niekaip negali atsakyti už nusikaltimą padariusius pavienius savo asmenis.

Pažymėtina, jog bruožas smerkti visą tautą už pavienių asmenų nusikaltimus buvo būdingas tik A. Hitleriui ir J. Stalinui, tačiau jis negali būti toleruojamas civilizuotų valstybių bendrijoje.

Nuolatiniai metami kaltinimai lietuvių tautai už nusikaltimus, kuriuos padarė pavieniai lietuvių kilmės asmenys, sukėlė adekvačią reakciją ir išprovokavo kai kurias Lietuvos organizacijas bei visuomeninius judėjimus prabilti apie karo nusikaltimus, kuriuos Lietuvoje padarė žydu tautybės piliečiai.

Pvz. Lietuvoje prabilta ir buvo pradėta reikalauti nuteisti žydu tautybės pilietį Nachman Dushanskį, 1941 m. birželio 24-25 d. surengusį išskirtiniu žiaurumu pasižymėjusias masines civilinių gyventojų žudynes Lietuvos teritorijoje Rainiuose, kurių metu buvo nukankinti 73 intelektualai, teisininkai, politikai ir kitokie civiliniai gyventojai. Pradėta reikalauti teisingumo Solomon Morel atžvilgiu (buvusio sovietų lagerio Lenkijoje vyriausiojo budelio) – šiuos asmenis ėmė ginti Izraelis, nepaisant Lietuvos ir Lenkijos prašymo juos perduoti teismui.

Taip pat pradėta reikalauti teisti žydu tautybės piliečius Yitzhak Arad, Fania Brantsovsky ir Rachel Margolis, kadangi šie piliečiai (buvę sovietų partizanai) 1944 m. sausio 29 d. surengė masines civilių gyventojų žudynes Lietuvoje Kaniukų kaime (nužudė 38 civilinius gyventojus).

Atkreiptinas dėmesys, kad pats Y. Arad, išvykęs į Izraelį, 1979 m. išleido knygą, kurioje asmeniškai aprašė Kaniukų kaimo žudynes.

Lietuvos Generalinei prokuratūrai pradėjus tirti šį nusikaltimą, Izraelio valstybė atsisakė bendradarbiauti ir nesutiko, kad būtų apklaustas bent vienas buvęs žydu partizanas, dalyvavęs minėtose Kaniukų kaimo civilinių gyventojų žudynėse. Tokiu būdu šios bylos tyrimas buvo nutrauktas, nors minėtu atveju problema buvo keliami ne dėl teisingumo įvykdymo (nusikaltėlių atidavimo teismui), o dėl nusikaltimo dalyvių ir nusikaltimo faktų išaiškinimo.

Lietuvos žmogaus teisių asociacija nesima spręsti dėl bet kokių nusikaltimų masto, jų dydžio ir kokių nors asmenų atsakomybės už juos. Skaudus Antrojo pasaulinio karo ir pokario laikotarpis, įvairių okupacijų pasekmės paliko visoms karo vienaip ar kitaip paliestoms tautoms daug sunkiai gyjančių žaizdų ir dvasinių traumų.

Būtent dėl to šiandien būtina stiprinti tautų santarvę ir tarpusavio supratimą. Negali būti leidžiama manipuliuoti istoriniais faktais, naudoti juos savanaudiškiems politiniams tikslams.

Dėl šios priežasties Asociacija siekia, kad būtų objektyviai atskleistos tikrosios antisemitizmo apraiškų Lietuvoje priežastys. Asociacija mano, jog būtina atkreipti Europos Komisijos dėmesį ir į tas aplinkybes, kurios ne skiria, bet suartina žydu ir lietuvių tautybės piliečius.

Pvz. nutylima, jog Vilniuje, yra Holokausto muziejus (oficialiai vadinasi Valstybinis Vilniaus Gaono žydu muziejus), kuriame objektyviai yra atskleistos žydu tautos kančios, kad Lietuvos Respublikos prezidentai Algirdas Brazauskas ir Valdas Adamkus yra pripažinę nedidelės dalies lietuvių dalyvavimą žydu žudynėse ir jau ne kartą viešai už tai atsiprašę.

Todėl darytina išvada, kad šio Izraelio piliečio neobjektyvūs vieši pareiškimai dažnai būna nukreipti lietuvių ir žydu tautybės piliečių supriešinimui bei kiršinimui ir jokių būdu netarnauja kovai su antisemitizmo apraiškėmis Lietuvoje.

Lietuvos žiniasklaidoje vyrauja nuomonės, kad E.Zuroff dažni ir vieši lietuvių tautą paniekinantys pravardžiavimai „žydšaudžių tauta“ neretai būna susiję su įvairiomis politinėmis spekuliacijomis. Pvz. minėtas CNN publikuotas straipsnis pasirodė kaip tik tuo metu, kai Izraelis visame pasaulyje buvo pradėtas kritikuoti dėl protestuotojų, norėjusių pasiekti Gazos ruožo gyvenančius palestiniečius, nužudymo.

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos įsitikinimu siekiant galutinai panaikinti antisemitizmo apraiškas Lietuvoje būtina siekti, kad tarptautinė bendruomenė kritiškai vertintų bet kurių asmenų, tarp jų ir E. Zuroff, viešus tautinės nesantaikos kurstymus, nes Lietuvoje nėra gilių priešpriešų tarp žydu ir lietuvių tautybės piliečių. Žydu tautybės piliečiai Lietuvoje yra labai gerbiami ir jie atstovauja Lietuvai jos valstybės įstatymų leidžiamajame bei Europos Sąjungos institucijose.

Dokumentą rengė:

- Viktoras Petkus** -Lietuvos žmogaus teisių asociacijos garbės pirmininkas, Lietuvos Helsinkio grupės pirmininkas
- Vytautas Budnikas** -Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas, LŽTA laikraščio „Pozicija“ vyr. redaktorius
- Antanas Buračas** -Lietuvos žmogaus teisių asociacijos steigėjas, LMA akademikas
- Bronislovas Genzelis** -Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, hab. daktaras, Vilniaus ir Vytauto Didžiojo universitetų profesorius

Petras Grėbliuskas	-Lietuvos žmogaus teisių asociacijos komiteto narys, teisininkas
Albertas Žilinskas	-Lietuvos žmogaus teisių asociacijos komiteto narys, ekonomistas
Vytautas Girdzijauskas	- Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas iki 2005 m., rašytojas
Česlovas Ladukas	- Socialinių mokslų daktaras, docentas
Arimantas Dumčius	- Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos Garbės pirmininkas, habilituotas daktaras, medicinos profesorius
Romualdas Ozolas	-Buvęs LR vicepremjeras, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Baltijos Asamblėjos narys nuo jos įkūrimo, filosofas

LITHUANIAN HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Laisvės pr.60-302 , Vilnius LT05120; Tel.+370 5 2429051; faksas + 370 5 2460752;

El.paštas:komitetas@lzta.lt; http://www.lzta.lt

TO THE EUROPEAN COMMISSION AGAINST RACISM AND INTOLERANCE (ECRI)

**CC: International Federation for Human Rights
European Human Rights Association
President of Lithuanian Republic
Seimas of Lithuanian Republic
Government of Lithuanian Republic**

Remarks on the third report of the European Commission against Racism and Intolerance about Lithuania (according to the letter of 9 June 2010 of ECRI)

The Lithuanian Human Rights Association made itself familiar with the third report of the European Commission against Racism and Intolerance (24-06-2005) about Lithuania and essentially agrees on it.

The guidelines specified in the report must be implemented, as the above-mentioned report is objective, and the guidelines for the Lithuanian society are acceptable, except that part which is related to the manifestations of anti-Semitism in Lithuania.

This part of the report is to be stated in more detail, as the essential reasons for the manifestations of anti-Semitism in Lithuania have not been analyzed and revealed.

The Lithuanian Human Rights Association found out that the manifestations of anti-Semitism, mentioned in the Report, arise mainly due to the negative image of the Lithuanian nation, escalated by individual persons in the international community in respect of the citizens of the Jewish nationality.

E.g. The article “The Holocaust in Lithuania. One man’s crusade” by Paul Frysh has been published in the web site of the CNN TV news channel on 3 June 2010.

(<http://www.cnn.com/2010/WORLD/europe/06/03/lithuania.nazi.prosecutions/?hpt=C2>)

In the above-mentioned article and in the other articles, Efraim Zuroff, the citizen of Israel, the Director of the Simon Wiesenthal Center office in Jerusalem, well-known in Lithuania, refers to Lithuanians as “the descendants of war criminals”.

He accuses the Lithuanian nation of the slaughter of the Jews, performed by the Germans in Lithuania during World War II. In his opinion, many Jews of Lithuania were slaughtered purportedly due to the fact that the local Lithuanians contributed to it. He has been repeating such accusations incessantly for many years.

The Association is sure that continuously nicknaming the Lithuanian nation as “the nation of criminals” does not strengthen the mutual tolerance of the citizens of the Lithuanian nation and the Jewish nation, as the accusations of such nature are biased and faulty.

It should be noted that Lithuania has lost approximately 1,200,000 or 1.2 million of its residents between 1939 and 1959 (during the German and Soviet occupations). This number constitutes about 1/3 of the residents of the prewar Lithuania, 200,000 out of which were of the Jewish nationality.

The scientists of history found out that about 2,000 – 3,000 Lithuanians, i.e. about 0.1 per cent (according to the data of the Professor of Jerusalem – Dina Porat, approximately 0.5 per cent) of the total population, directly took part in transporting and watching the citizens of the Jewish nationality, being shot. Furthermore, the criminals, almost without exception, took part in the commitment of these crimes. The author of the Jewish nationality – Markas Petuchauskas –

also confirms it in his memoirs. As the criminals exist in each nation, on the basis of these arguments, each nation could be declared as the nation of criminals.

Attention should be paid to the fact that it is concealed in all accusations that the same number of the citizens of the Lithuanian nationality saved the Jews from shooting during the years of the German occupation, with their life in risk. About 3,000 of such citizens of the Lithuanian nation are registered officially.

It should be noted that the Holocaust History Museum Yad Vashem in Jerusalem awarded the citizens of the Lithuanian nation with the name of the Righteous of the World Nations, and the Lithuanians take the second place among 32 countries of the world, which received such awards.

Thus, there is an obvious conflict between the conclusions made by these two institutions of the Jewish international communities (Simon Wiesenthal Center and the Holocaust History Museum Yad Vashem). On the one hand, the Director of Simon Wiesenthal Center - E. Zuroff – refers to the Lithuanians as “the nation of Jew-shooters”; on the other hand, the Holocaust History Museum Yad Vashem in Jerusalem awards the citizens of the Lithuanian nationality for the self-sacrifice in saving the Jews from the holocaust and marks the Lithuanians as the best, by giving them the second place among 32 countries of the world.

In this context of assessment, nicknaming the Lithuanian nation as “the nation of Jew-shooters” is based at the minimum and directed to strengthen the discord among nations.

The above-mentioned article in the web site of CNN states that the current citizens of Lithuania, most of which have been born already after World War II, are guilty for those 0.1 and 0.5 per cent of the citizens of the Lithuanian nationality, which have been no more alive, which have directly or indirectly contributed to the tragedy organized and executed by the Germans.

According to the Lithuanian Human Rights Association, such accusation is in conflict with the principles of justice, and undoubtedly leads to the self-defense of the innocent people, the outcome of the primary reaction of which to the unsound accusation is the negative disposition in respect of a this person of the Jewish nationality, as the whole nation cannot in any manner be responsible for its individual persons who have committed a crime.

It should be noted that the feature to condemn the whole nation for the crimes of individual persons has been specific only to A. Hitler and J. Stalin; however, it cannot be tolerated in the community of civilized countries.

The accusations continuously cast on the Lithuanian nation for the crimes which had been committed by the individual persons of the Lithuanian origin, raised an adequate reaction and provoked some Lithuanian organizations and social movements to begin to speak about the war crimes, which had been committed by the citizens of the Jewish nationality in Lithuania.

E.g. some people in Lithuania began to speak about and required the sentence of the citizen of the Jewish nationality – Nachman Dushanski who had organized the massive slaughter of the civilians in Rainiai, in the territory of Lithuania, on 24-25 June 1941, characteristic of cruelty, during which 73 intellectuals, jurists, politicians and other civilians had been martyred.

It has been started to require the justice in respect of Solomon Morel, the former chief executioner of the Soviet camp in Poland, who have been started to protect by Israel, irrespective of the request of Lithuania and Poland to transfer him to court.

Also, it has been started to require the sentence of the citizens of the Jewish nationality – Yitzhak Arad, Fania Brantsovsky and Rachel Margolis, as these citizens (former Soviet guerrillas) have organized the massive slaughter of civilians in Kaniūkai Village, Lithuania (killing 38 civilians) on 29 January 1944.

Attention should be paid to the fact that the very Y. Arad has departed to Israel. In 1979, he published a book where he personally described the slaughter of Kaniūkai Village.

When the General Prosecutor’s Office of the Republic of Lithuania stated investigating this crime, the Israeli authorities refused to cooperate and did not permit to interrogate at least one former Jewish guerilla, who took part in the slaughter of civilians in Kaniūkai Village. The investigation of the case has been terminated in such a manner.

In the above-mentioned case, the problem has been raised not for the execution of justice (transfer of the criminals to court), but for the exposition of the participants and facts of the crime.

The Lithuanian Human Rights Association does not undertake to decide on the scale, size of any crimes and the responsibilities of any persons for them. The painful period of the World War II, the post-war period, and the consequences of different occupations left many rebellious wounds and mental traumas.

Exactly this leads us to strengthen the concord among nations and mutual understanding today. The historical facts should not be permitted to manipulate with, use for the self-interested political purposes.

This leads the Association to seek the objective revelation of the real causes of the manifestation of anti-Semitism in Lithuania. The Association thinks that it is necessary to draw the attention of the European Commission also to those circumstances which do not separate, but bring the citizens of the Jewish nationality and Lithuanian nationality together.

The martyrdom of the Jewish nation is objectively revealed at the Vilna Gaon Jewish State Museum in Vilnius. The Presidents of the Republic of Lithuania – Algirdas Brazauskas and Valdas Adamkus – have admitted the participation of

the small part of the Lithuanians in the slaughter of the Jews and have apologized for it publicly more than once.

It should be concluded that the biased public declarations of this citizen of Israel have been frequently being directed for the contraposition and provocation of the citizens of the Lithuanian nationality and the Jewish nationality, and in no way serving for the fight against the manifestations of anti-Semitism in Lithuania.

The Lithuanian media is dominated by the opinions that frequent and public contemptuous nicknaming of the Lithuanian nation as “the nation of Jew-shooters”, by E. Zuroff, are often related to different political speculations. E.g. the above-mentioned article published in the web site of CNN appeared exactly at that time when Israel had been criticized throughout the world on killing the protesters wishing to reach the Palestinians residing in the Gaza Strip.

The Lithuanian Human Rights Association is sure that, in order to completely liquidate the manifestations of anti-Semitism in Lithuania, it is necessary to seek for the international community to critically assess the public provocations of the discord of the nations, by some persons, including E. Zuroff, as there are no deep contrapositions among the citizens of the Jewish nationality and the Lithuanian nationality. The citizens of the Jewish nationality are highly respected in Lithuania and they represent Lithuania in its lawmaking institutions and in the institutions of the European Union.

The document has been prepared by:

Viktoras Petkus Helsinki group	- Honorary Chairman of Lithuanian Human Rights Association, Chairman of the Lithuanian Helsinki group
Vytautas Budnikas “Pozicija”	- Chairman of Lithuanian Human Rights Association, Editor -in - Chief LHRA newspaper “Pozicija”
Antanas Buračas Sciences	- Founder, Lithuanian Human Rights Association, also academician, Lithuanian Academy of Sciences
Bronislovas Genzelis	- Signatory, “The Act on Restoration of Independence of Lithuania”, “Supreme Council of the Republic of Lithuania, also Professor, Vilnius and Vytauti Magnus universities
Petras Grėbliuskas	- member, Lithuanian Human Rights Association committee, lawyer
Albertas Žilinskas	- member, Lithuanian Human Rights Association committee, economist
Vytautas Girdzijauskas	- former Chairman, Lithuanian Human Rights Association, writer
Česlovas Ladukas	- Doctor of social sciences, associate professor
Arimantas Dumčius	- professor, Honorary chairman of Lithuanian Association for the Protection of Human Rights
Romuladas Ozolas	- the former viceprime-minister, Republic of Lithuania; Signatory, “The Act on Restoration of Independence of Lithuania”, “Supreme Council of the Republic of Lithuania; the member of the Baltic Assembly (since its inception); philosopher

Document approved by the LHRA Committee in 23 of July 2010

DĖL PATEIKTŲ PASTABŲ EUROPOS KOMISIJOS KOVAI SU RASIZMU IR NETOLERANCIJA TREČIAJAI ATASKAITAI APIE LIETUVĄ

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO KANCELIARIJOS ASMENŲ APTARNAVIMO IR DOKUMENTŲ VALDYMO SKYRIUS

Lietuvos žmogaus teisių asociacijai

Laisvės pr. 60-302 05120 Vilnius

2010-08-25 Nr. (8D-3483)-2D-623 į 2010-07-23 kreipimąsi

Informuojame, kad su Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje gautomis Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pastabomis Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija trečiajai ataskaitai apie Lietuvą yra susipažinta.

Dėkojame už pateiktą informaciją.

Pagarbiai,

tel. (8 5) 266 4059,

el. p. asta.bogusiene@prezidentas.lt

MINISTRO PIRMININKO KANCLERIO
PIRMASIS PAVADUOTOJAS

**Užsienio reikalų ministerijai
Teisingumo ministerijai
Europos teisės departamentui prie Teisingumo
ministerijos**

Ministro Pirmininko pavedimu prašau išnagrinėti ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti Lietuvos žmogaus teisių asociaciją ir Vyriausybę.

Prireikus prašau parengti ir pateikti suderintus siūlymus Vyriausybei.

Giedrius Kazakevičius

2010 m. rugpjūčio 6 d.

62-4591

**DĖL EUROPOS KOMISIJOS KOVAI SU RASIZMU IR NETOLERANCIJA
ATASKAITOS APIE LIETUVĄ**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS KOMUNIKACIJOS
DEPARTAMENTO PRIĖMIMO SKYRIUS**

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui Vytautui Budnikui

2010-08-03 Nr. S-2010-7585

Į 2010-07-23 raštą

Pranešame, kad Lietuvos Respublikos Seimui adresuotą Jūsų raštą „Pastabos Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija trečiajai ataskaitai apie Lietuvą“ perdavėme Seimo Užsienio reikalų, Žmogaus teisių, Teisės ir teisėtvarkos ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetams.

DĖL LR NACIONALINĖS KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMOS

2010-08-10 Nr. S-2010-7686

Į 2010-07-28 raštą

Pranešame, kad Lietuvos Respublikos Seimui adresuotą Jūsų raštą „Dėl LR nacionalinės kovos su korupcija programos“ perdavėme susipažinti Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos ir Teisės ir teisėtvarkos komitetams, ir Seimo Antikorupcijos komisijai.

Birutė Baltrušaitytė
Priėmimo skyriaus vedėja

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINĖS KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMOS

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO KANCELIARIJA

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui p. Vytautui Budnikui

Laisvės pr. 60-302, LT-05120 Vilnius

2010-09-09 Nr. (8D-3542)-2D-6508

Į 2010-08-09 Jūsų kreipimąsi

Gerbiamasis Vytautai Budnikai,

Informuojame Jus, kad Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija gavo Jūsų vadovaujamos asociacijos išdėstytą poziciją dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programos ir susipažino.

Dėkojame už išdėstytą nuomonę ir pateiktus siūlymus.

Pagarbiai,

Asmenų aptarnavimo ir dokumentų valdymo skyriaus vedėja Genė Lukaševičienė

tel. (8 5) 266 40 08; el. p. gene.lukaseviciene@prezidentas.lt

DĖL LICENCIJŲ TEISININKAMS

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija (LŽTGA) kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimą ir LR Vyriausybę su paklausimu *dėl licencijų teisininkams, turintiems aukštąjį teisinį universitetinį išsilavinimą - išdavimo*.

LŽTGA prašė išsamiai atsakyti, kokiomis teisės normomis remiantis Lietuvoje šiurkščiai pažeidžiamos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio teisės norma, kurioje nurodoma: „žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų“, kuri yra adekvati Europos Žmogaus teisių ir apsauginių laisvių konvencijos 14 straipsnio frazei „naudojimasis šios Konvencijos pripažintomis teisėmis ir laisvėmis turi būti garantuojamas be jokio diskriminavimo. Žmogaus teisių varžymas yra ne kas kita, kaip diskriminavimas, kurį draudžia tiek Lietuvos Respublikos Konstitucija, tiek Konvencija“.

LŽTGA nurodė, kad 1995 m. sausio 24 d. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo išvadoje dėl Europos Žmogaus teisių konvencijos 14 straipsnio atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai suformulavo principą, kad Konvencijos taikymas Lietuvos Respublikos vidaus teisėje tolygus įstatymui.

Neleisdami teisininkams turintiems aukštąjį teisinį universitetinį išsilavinimą teismuose ginti fizinius asmenis, atstovauti teismuose visuomenines organizacijas ginant viešąją interesą ir neleisdami įsigyti licencijas, suteikiančias teisininkui užsiimti privačia veikla – pažeidžiate ne tik Lietuvos Respublikos Konstituciją, bet ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20, 21 straipsnius, Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Chartijos Tarptautinių pilietinių ir politinių teisių pakto pagrindinius principus įvirtintus Pilietinėje teisėje, Teisinėje apsaugoje – draudžiančius diskriminaciją.

LŽTGA priminė, kad tai šiurkštus Lietuvos Respublikos Konstitucijos 18 straipsnio pažeidimas, nurodantis bendrą prigimtinių teisių ribojimą. Šis Konstitucijos straipsnis - tai įpareigojimas valstybei jas ginti ir saugoti. Informavo, kad neišsprendus, t.y. neleidžiant, įstatymo nustatyta tvarka, teisininkams turintiems aukščiau nurodytą išsilavinimą gauti licenciją darbui, dalyvauti teismuose ginant fizinių asmenų pažeistas teises ir ginamą interesą, kreipsis dėl Lietuvos Respublikoje vykdomos diskriminacijos teisininkų atžvilgiu į Jungtinių Tautų Organizaciją, Europos Tarybą, Komitetą, Parlamentą.

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija gavo tokį atsakymą:

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETAS

Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas (toliau - Komitetas) gavo Jūsų 2009 m. balandžio 14 d. raštą, Komitete gautą 2009 m. balandžio 20 d.

Informuojame Jus, kad pagrindinių teisės institucijų reformos kryptys apibrėžtos 1998 m. birželio 25 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu patvirtintose Teisinės sistemos reformos metmenyse. Minėtose Metmenyse numatyta, kad advokatūra yra institucija, užtikrinanti žmogaus teisės j gynybą realizavimą ir teisinės pagalbos teikimą. Teisinės pagalbos kokybei ir efektyvumui teismuose užtikrinti sudaromos sąlygos bei skatinama įgyvendinti nuostata, pagal kurią fiziniams asmenims teismuose atstovautų advokatai. Asmenims, turintiems Teisingumo ministerijos išduotą licenciją, sudaromos lengvatinės sąlygos tapti advokatais. Priėmus naują Advokatūros įstatymą, panaikinamas Vyriausybės nutarimas, reglamentuojantis licencijų, suteikiančių teisę verstis teisininko praktika, išdavimą. Taigi Metmenyse teisinės pagalbos kokybės ir efektyvumo didinimas siejamas su advokatų profesine veikla, jos teisiniu reguliavimu, o ne su asmenų, turinčių teisę teikti teisinę pagalbą, skaičiaus didinimu. Įgyvendinant Metmenyse numatytas nuostatas ir buvo parengti atitinkamų teisės aktų pakeitimai, kurie galioja iki šiol.

Rengiant Civilinio proceso kodekso projektą siekta, kad visiems būtų privalomas vienodas profesinės kvalifikacijos reikalavimas atstovavimo ir teismo proceso kokybei garantuoti. Asmuo, siekiantis advokato statuso, turi įrodyti savo profesinę kvalifikaciją, suteikiančią teisę tinkamai vykdyti įstatyme nurodytas funkcijas. Advokatūra garantuoja, kad advokato žinios po universiteto baigimo yra dar kartą patikrinamos valstybės. Todėl nesant analogiškų profesinės kvalifikacijos reikalavimų asmenims, besiverčiantiems privačia teisininko veikla, gali kilti ne tik teismo proceso, bet ir atstovavimo, lemiančio realų šalių lygiateisiškumo principo įgyvendinimą, problemų. Pažymėtina, kad advokatai yra draudžiami privalomos profesinės civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Be to, tik siekiančiam tapti advokatu asmeniui taikomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas. Ne mažiau svarbi ir advokatų drausminė atsakomybė. Advokatui už Advokatūros įstatymo ir Lietuvos advokatų etikos kodekso reikalavimų bei advokato veiklos pažeidimus gali būti keliami drausmės byla.

Tuo tarpu privačių teisininkų drausminės atsakomybės klausimas priklausytų tik nuo teisinių paslaugų įmonės administracijos (jei teisine veikla besiverčiantis asmuo yra susijęs su ja darbo santykiais) valios arba liktų visiškai neišspręstas.

Tuo pačiu informuojame Jus, kad Civilinio proceso kodekso 55 straipsnyje numatyta, kad juridinių asmenų bylas teisme veda jų organai ar dalyviai, veikiantys pagal įstatymus ar steigimo dokumentus, jiems suteiktas teises ir pareigas. Šiais atvejais laikoma, kad bylą veda pats juridinis asmuo. Juridinių asmenų atstovais teisme gali būti atitinkamų juridinių asmenų darbuotojai (apeliacinės instancijos teismuose - turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą) arba advokatai ar advokatų padėjėjai, turintys jų praktikai vadovaujančio advokato rašytinį leidimą atstovauti konkrečioje byloje. Kartu su šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais asmenimis juridiniam asmeniui gali atstovauti ir kiti asmenys - neteisimų sričių specialistai (auditoriai, buhalteriai, mokesčių konsultantai, patentiniai patikėtiniai ir kt.). Kodekso 56 straipsnio 1 dalis numato sąrašą asmenų, galinčių būti teisme atstovais pagal pavidimą;

- 1)advokatai;
- 2)advokatų padėjėjai, turintys jų praktikai vadovaujančio advokato rašytinį leidimą atstovauti konkrečioje byloje;
- 3)vienas iš bendrininkų kitų bendrininkų pavidimu;
- 4)asmenys, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, jeigu jie atstovauja savo artimiesiems giminaičiams ar sutuoktiniui (sugyventiniui);
- 5)profesinės sąjungos, jeigu jos atstovauja profesinės sąjungos nariams darbo teisinių santykių bylose.

Kartu su šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais asmenimis atstovais pagal pavidimą gali būti ir kiti asmenys.

Neleisti atstovauti pagal pavidimą teismas gali tik tada, kai atstovas pagal įstatymus negali būti įgaliotojo atstovu.

Komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras

Irma Leonavičiūtė, tel. (8 5) 239 6792, faks. (8 5) 239 6469, ei. p. inTLa.leonavjciutg@lr^lt

Taigi LR Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas nesivargina aiškinti, kodėl taip elgiamasi - ėmė ir pacitavo įstatymo ištrauką.

*Lietuvos Respublikos Seimui,
Vyriausybei ir visuomenei*

**LIETUVOS HELSINKIO GRUPĖS
STEIGĖJO ir LIETUVOS HELSINKIO
GRUPĖS PIRMININKO
VIKTORO PETKAUS
PAREIŠKIMAS**

2010 m. spalio 20 d.

2010 m. spalio 19 d. Lietuvos Respublikos Seime buvo paminėtas Helsinkio proceso pradžios 35-metis, jo įtaka Rytų Europai ir pristatytas Lietuvos pirmininkavimas Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai 2011 metais.

Minėjime dalyvavo ESBO Parlamentinės Asamblėjos delegacija, Lietuvos Respublikos Prezidentė, Seimo ir Vyriausybės vadovai, Seimo ir Vyriausybės nariai. Į jį buvo pakviesti Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės Akto signatarai, bažnyčių hierachai ir atstovai, mūsų šalyje reziduojantys užsienio šalių diplomatai. Helsinkio grupės nariai, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nariai. Tikinčiųjų teisėms ginti komiteto nariai, Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos leidėjai ir kiti garbingi svečiai.

Dėl nežinomų priežasčių į minėjimą nebuvau pakviestas aš, nors nuo pat Helsinkio proceso ištakų iki šių dienų savo gyvenimą siejau tik su Nepriklausoma Lietuva ir Lietuvos Helsinkio grupe - buvau vienas iš jos steigėjų ir iki šių dienų pirmininkauju jai.

Nežinantiems praeities arba suvokiantiems ją gana miglotai, noriu priminti, kad pirmasis Helsinkio komitetas, pasivadinęs iniciatyvine grupe, buvo įsteigtas 1975 m. gegužės 12 d. Maskvoje, kuriam vadovavo žinomas rusų mokslininkas Jurijus Orlovas. O Lietuvos Helsinkio grupę įsteigėme po metų (1976 m.).

Mūsų tebuvo penki - fizikas Eitanas Finkelšteinas, poetas Tomas Venclova, kunigas Karolis Garuckas, poetė Ona Lukauskaitė-Poškienė ir aš Viktoras Petkus.

Apie Lietuvos Helsinkio grupės įsteigimą oficialiai paskelbėme tą pačių metų gruodžio 1 d. Maskvoje, susitikime su Vakarų žurnalistais Jurijaus Orlovo bute.

Ten pat paskelbėme ir pirmuosius Grupės dokumentus, atkreipdami Vakarų Europos valstybių dėmesį į žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje, konstatuodami Lietuvos okupacijos faktą, paviešindami pasaulio bendruomenei dokumentus apie vyskupų Vincento Sladkevičiaus padėtį ir Julijono Steponavičiaus areštą, taip pat apie areštus bei tremtis kitų už Lietuvos laisvę ir žmogaus teises kovojusių žmonių.

Pamenu, kaip įsteigus Lietuvos Helsinkio grupę daugelis su nerimu žvelgė į mus, sveikino už drąsų žingsnį, bet pasiūlius pasirašyti steigiamąjį grupės dokumentą traukėsi šalin ir atsikalbinėjo, girdi, šeima, darbas... Tik drąsesnieji kunigai jėzuitai Karolis Garuckas ir Bronius Laurinavičius vėliau prisijungė prie mūsų. Ir suprantama, tuometinėje Sovietų Sąjungoje žmonės bijojo uždraustos knygos ar drąsesnio žodžio. Ateitis tai patvirtino - Maskvos, Kijevo ir Lietuvos Helsinkio grupių nariai beregint buvo įkalinti. Jiems teko iškentėti tremtis ir lagerius, daugelis jų mirė kalėjimuose, o kai kurie, neištvėrę kalėjimo žiaurumų, nusižudė arba buvo išsiųsti į užsienį.

Man likimas atsekėjo 25 -erius metus tremties, kalėjimų ir lagerių.

Nepaisant to, Lietuvos Helsinkio grupė neiširo. Į ją įsijungė Balys Gajauskas, Mečislovas Juškevičius, Algirdas Statkevičius. Vytautas Skuodis, Vytautas Vaičiūnas, Nijolė Sadūnaitė, Vytautas Bogušis, Gustavas Gudanavičius. Petras Gražulis, Algirdas Masiulionis ir kiti disidentai.

Daugelis jų taip pat buvo suimti ir priverstinai "gydomi" psichiatrinėse ligoninėse, o tragiškai žuvus kunigui Broniui Laurinavičiui, kurį laiką Helsinkio grupės veikla netgi nutrūko. Tiesa, jos darbą perėmė 1978 m. lapkričio mėn. įsikūręs Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetas (kunigai Vincentas Vėlavičius, Alfonsas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, Juozas Zdebskis ir Jonas Kauneckas). Jie taip pat praėjo sunkų kalinimo, šantažo ir pažeminimų kelią.

Anuo sunkiu Lietuvai metu Grupės nariai nuveikė milžinišką darbą, nes visus vienijo doros ir teisingumo idėjos. 2007 metais LR Seime, minint Lietuvos Helsinkio grupės 30-metį, Jungtinės Didžiosios Britanijos karalystės ambasadorius Colinas Robertsas pažymėjo, kad Lietuvos Helsinkio grupė vadovavo disidentiniam judėjimui, nes Lietuva kovojo ne tik už žmogaus teises, bet ir už savo laisvę. Dėl šios priežasties Lietuvos disidentinis judėjimas buvo pats aktyviausias iš visų disidentinių judėjimų Sovietų Sąjungoje.

Svarbu tai, kad Grupę sudarė skirtingi, kartais net priešingų pažiūrų žmonės, bet visi jie sugebėjo bendradarbiauti, neprarasdami pakantumo ir pagarbos vienas kitam. Tomas Venclova yra pasakęs, kad Lietuvos Helsinkio grupė buvo ne tik Lietuvos reiškiny, bet natūraliai virto bendro Rytų ir Centrinės Europos sąjūdžio dalimi.

Šiandien iš jos steigėjų gyvų belikome trys - tai Eitanas Finkelšteinas (gyvena Vokietijoje), poetas Tomas Venclova (dėsto Jeilio universitete, JAV) ir aš.

Dėkoju Dievui ir nuoširdiems žmonėms, kurie padėjo

išleisti dvi knygas „Lietuvos Helsinkio grupė. I ir II dalys” - tikiuosi, jos papildys skurdų mūsų tautos pasipriešinimo okupacijai archyvą Lietuvos istorijoje. Sakau, dėkoju Dievui, nes šiuo metu valdžioje vyraujantis negatyvus požiūris į tuos, kurie aukojo savo laisvę ir gražiausius gyvenimo metus už Nepriklausomos Lietuvos idėjas, kelia nusivylimą ir širdgėlą.

Svarbu ne tai, kad į Helsinkio proceso paminėjimo iškilmes nekviečiami to proceso iniciatoriai, jo ištakų dalyviai - Lietuvos Helsinkio grupės steigėjai. Nesvarbu, kad kalbama jų vardu siekiant politinio populiarumo. Daug svarbiau, kad vėlpastebime atgimstant totalitarinio valdymo užuomazgas. Vėl matome agresyvius mėginimus primesti parankias idėjas kitaip mąstančiai visuomenės daliai. Vėl vyksta vieši procesai ir reikalavimai teisti tuos, kurie gina savo įsitikinimus, kovoja už nacionalines ir konstitucines vertybes. Vėl, kaip sovietmečiu, mums brukamos šviesios ateities perspektyvos, stumiant visuomenę į skurdą ir socialinę atskirtį, niokojant nacionalinės kultūros paveldą, ujjant iš kasdieninės vartosenos lietuvių kalbą, kviečiant keisti rašmenis ar asmenvardžių rašybą dėlei merkantiliškų patogumų ar kitų valstybių užgaidų. Daug, labai daug daroma, kad valstybėje liktų kuo mažiau savos kalbos, savų papročių, siekiama, kad nesikištume į aplinkos, valstybės tvarkymo reikalus, gerbtume mažumų, bet visai nesirūpintume daugumos teisėmis.

Atrodo, kad istorijos užmarštin nuėję procesai vėl kartojasi. Vėl ima vyrauti idėjos tų, kurie siekia visuomenės vystymąsi pakreipti jau pažįstama linkme.

Vėl tariamasis elitas baugina mus teismais ir bausmėmis, šįkart slėpdamiesi ne už tankų ar omonininkų, o už pinigų - didelių pinigų, kurie be atodairos grobstomi iš mūsų skurstančios visuomenės.

Noriu priminti jiems: lietuvių tauta visais istorijos tarpsniais priešinosi naikinimui ir sudėjo begalę aukų. Noriu nuvilti visus, kurie savinasi Lietuvos Helsinkio grupės nuopelnus, kurie Helsinkio idėjų priedangoje trokšta valdyti ir matyti visuomenę be ateities.

Prisiminkite: per daug šviesių minčių sudėta į šias idėjas, per daug šventų aukų paaukota, kad galima būtų paslėpti blogį ir melą - Lietuvos žmonės suvokia kas vyksta. Jie mato, kurlink kreipiama Lietuvos energetika, jos ūkis. mato, kaip rūpinamasi lietuvių tautos ateitimi, masiškai emigruojančiu jaunimu ir Nepriklausomos Lietuvos valstybės išsaugojimu.

Gal jie kitokie, nei mes - tuometiniai Helsinkio Grupės steigėjai. Bet neturėkite iliuzijų, kad jiems svetimi Nepriklausomos Lietuvos ir laisvės idealai.

Melas ir blogis, pasiekęs kritinę ribą, pažadina visuomenę. Taip nutiko jau ne kartą. Kviečiu pabusti pirmiau, nei atsitokės visuomenė.

Istorija mus moko tam, kad nekartotume klaidų.

Pagarbiai.

Lietuvos Helsinkio grupės pirmininkas Viktoras Petkus

DĖL VIKTORO PETKAUS PAREIŠKIMO

LR UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Gerbiamas ponas Budnikai,

Nuoširdus Jums ačiū už atsiųstą Lietuvos Helsinkio grupės pirmininko Viktoro Petkaus pareiškimą dėl LR 2010 10 19 LR Seime vykusio Helsinkio proceso 35-erių metų sukakties. Gerai žinau mūsų Ministro ir mūsų visų pagarbą gerb. Viktorui Petkui bei visiems Helsinkio grupės nariams. Tai Ministras Ažubalis savo kalboje išsakė Seimo posėdžio metu, asmeniškai padėkodamas Helsinkio grupės nariams. Norėčiau pacituoti: „Paryžiaus Chartijos preambulėje sakoma, kad Helsinkio Akto idėjų gyvybingumą lėmė įvairių valstybių žmonių drąsa, ir aš norėčiau šiandien prisiminti ir padėkoti tiems drąsiems tautiečiams, kurie 1976 m. lapkritį nepabūgo įkurti „Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės“ - kunigui Karoliui Garuckui, fizikos mokslų daktarui Eitanui Finkelšteiniui, poeti ir pedagogi Onai Lukauskaitei-Poškienei, žmogaus teisių

gynėjui Viktorui Petkui ir poetui Tomui Venclovai bei visiems kitiems dalyvavusiems grupės veikloje. Ši drąsi ir labai reikalinga veikla buvo, yra ir bus labai svarbus pavyzdys ugdant pilietinę visuomenę mūsų valstybėje.” Visą ministro kalbą prisegu prie el.laiško. Sukontaktavus su Seime dirbančiais kolegomis, gavome patikinimą, kad pakvietimas Gerb.V.Petkui dalyvauti minėtame renginyje turėjo būti išsiųstas.Gerbiamo Viktoro Petkaus išmintis ir vertinimai yra labai svarbūs mūsų veikloje. Gerai prisimenu jo dalyvavimą ir pasisakymą pavasarį vykusiame Užsienio reikalų ministro susitikime su Lietuvos nevyriausybinų organizacijų bei spaudos kolegomis. Tada irgi diskutavome apie ESBO svarbą Lietuvoje. Elektroninių laiškų adresatuose tikrai džiugu matyti nemažai to URM susitikimo dalyvių. Puiku, kad turime aktyvią pilietinę visuomenę. Tai turėtų padėti pirmininkauti ESBO.

Pagarbiai,

Rytis Paulauskas

*LR URM Pirmininkavimo ESBO departamento
direktorius*

J.Tumo-Vaižganto g 2.

LT-01511 Lietuva

El paštas: rytis.paulauskas@urm.lt

**LR MINISTRO A. AŽUBALIO
KALBA ESBO PA PREZIDENTO
K.EFTHYMIOU VIZITO
LR SEIME METU
2010 m. spalio 19 d.**

Gerbiamoji Seimo Pirmininke,
Gerbiamasis Parlamentinės Asamblėjos Prezidente,
Gerbiamieji svečiai ir kolegos,

Mums labai malonu, gerbiamasis Prezidente, kad lankotės Vilniuje, minint Helsinkio Baigiamojo Akto 35-metį bei Paryžiaus Chartijos 20-metį. Šias svarbias datas gruodžio mėnesį paminėsime ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos valstybių vadovų susitikime Astanoje.

Paryžiaus Chartijos preambulėje sakoma, kad Helsinkio Akto idėjų gyvybingumą lėmė įvairių valstybių žmonių drąsa, ir aš norėčiau šiandien prisiminti ir padėkoti tiems drąsiems tautiečiams, kurie 1976 m. lapkritį nepabūgo įkurti „Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės“ - kunigui Karoliui Garuckui, fizikos mokslų daktarui Eitanui Finkelšteinui, poetei ir pedagogei Onai Lukauskaitei-Poškienei, žmogaus teisių gynėjui Viktorui Petkui ir poetui Tomui Venclovai bei visiems kitiems dalyvavusiems grupės veikloje. Ši drąsi ir labai reikalinga veikla buvo, yra ir bus labai svarbus pavyzdys ugdant pilietinę visuomenę mūsų valstybėje.

Helsinkio Baigiamasis Aktas ir Paryžiaus Chartija - du reikšmingi dokumentai tapę vertybiniu orientyru daugeliui Europos valstybių.

Helsinkio pasitarimo Baigiamasis Aktas įtvirtino visa apimančio saugumo sampratą, kurioje kartu šalia karinio saugumo, ekonominio ir gamtosauginio dėmens buvo pabrėžta pagarba žmogaus teisėms ir pamatinėms laisvėms. Žmogaus teisių pagarbos principas lėmė nuoseklų ir vis didėjančią dėmesį žodžio, įsitikinimų ir religijos laisvėms, o tai, savo ruožtu, skatino Rytų ir Vidurio Europos valstybių laisvės kelią.

Pamatinės Paryžiaus chartijos ir kitų ESBO dokumentų nuostatos, kad Europos saugumas yra nedalomas, bei valstybių teisė pasirinkti aljansus savo saugumui užtikrinti, prisidėjo prie Lietuvos visateisio sugrįžimo į tarptautinę bendriją – per narystę ES ir NATO - krypties.

Gerbiamieji,

Naudodamasis šia proga, noriu padėkoti Lietuvos Respublikos Seimui, kuris 2010 m. Seimo rezoliucija įtvirtino Lietuvos pirmininkavimą ESBO kaip nacionalinį mūsų valstybės uždavinį.

Sėkmingam pirmininkavimui yra būtinas tęstinumas, nuoseklus ankstesnių įsipareigojimų įgyvendinimas. Lietuva, kaip būsima Organizacijos pirmininkė, „paveldės“ ilgalaikę Organizacijos darbotvarkę. Ir tik nuo visos

ESBO bendruomenės – valstybių narių, Parlamentinės Asamblėjos, ESBO institucijų bei kiekvieno iš mūsų pastangų priklausys kiek iš užsibrėžtų tikslų pavyks įgyvendinti kitais metais.

Gruodžio mėnesį vyksiančiame Astanos vadovų susitikime laukiame patvirtinant, kad remiantis Helsinkio Akte, Paryžiaus chartijoje bei kituose ESBO įsipareigojimuose įtvirtintais principais ir toliau bus kuriama tokia saugumo bendruomenė, kurioje jėgos naudojimas nebus įmanomas. Kontinentas be skiriamųjų linijų, įtakos zonų - tai nevienadienis, reikalaujantis nuolatinio politinio dialogo ir valstybių bendradarbiavimo klausimas.

Tarp būsimų Lietuvos pirmininkavimo prioritetų - sprendimų dėl besitęsiančių konfliktų Moldovoje, Pietų Kaukaze paieška, dėmesys spaudos laisvei bei žurnalistų apsaugai.

Kartu su ES, JAV, Rusija, Vidurinės Azija, kitomis ESBO narėmis skatinsime regioninį ir tarpregioninį bendradarbiavimą konkrečiose srityse, ypač kovojant su narkotikų kontrabanda, prekyba žmonėmis, radikalizmu - sėkmingos pastangos lems ir Vidurinės Azijos, ir viso ESBO regiono, ir mūsų visų saugumą.

Vertiname Parlamentinės Asamblėjos pastangas ir ilgametį indėlį į vertybinio ESBO valstybių pamato stiprinimą. Rinkimai, kaip viena iš pagrindinių laisvių, buvo ir bus ypatingo ESBO dėmesio objektas, tad mes tikimės, kad Parlamentinė asamblėja kartu su Demokratijos ir žmogaus teisių institucija (ODHIR) nuosekliai vadovausis 1997 m. Bendradarbiavimo susitarimu ir užtikrins vieningą ir kokybišką rinkimų stebėjimo procesą.

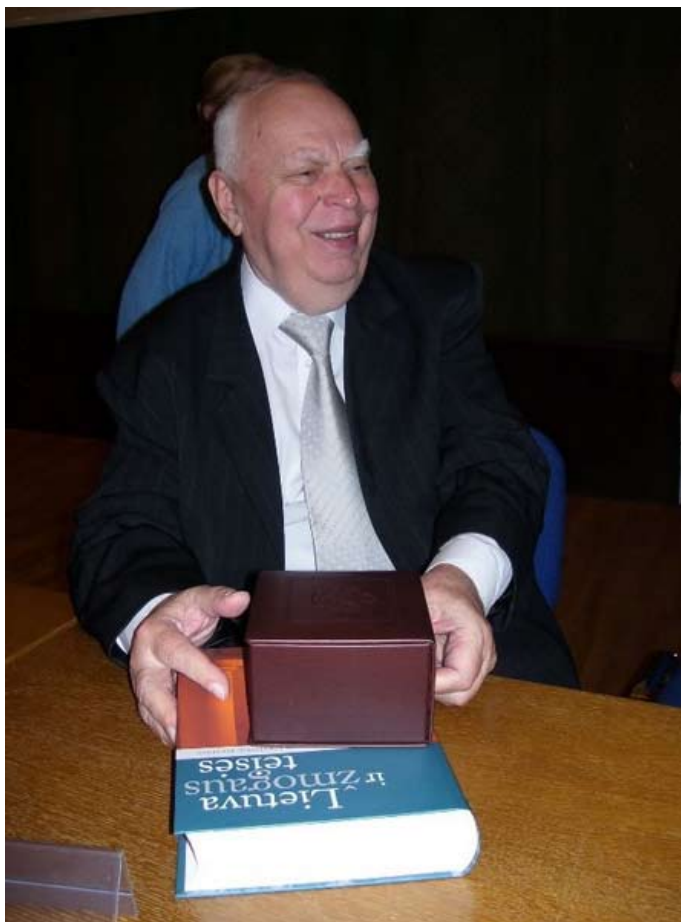
Norėtūsi, kad 2011 m. Lietuvos ir ESBO Parlamentinės Asamblėjos darbų kalendorius būtų pažymėtas bendromis idėjomis, projektais ir sprendimais – Parlamentinė Asamblėja visada buvo pažangių politinių idėjų laboratorija. ESBO Parlamentinės Asamblėjos sesija Vilniuje 2009 metais buvo puikus tokio bendradarbiavimo pavyzdys.

Baigdamas, norėčiau mums visiems palinkėti, kad Helsinkio „dekalogo“ ir Paryžiaus chartijos dvasia, įkvėpusi ne vieną laisvės siekusių tautą, padrašinusi novatoriškas idėjas, ir toliau būtų mums imperatyvu padedančiu įveikti naujus iššūkius, naujas grėsmes bei vertybiniu pamatu, tęsiant „naują - demokratijos, taikos ir vienybės Europoje – erą“.

SKELBIMAS

2011 m. sausio 20 d. 15,00 val. Spaudos rūmuose vyks Lietuvos žmogaus teisių asociacijos suvažiavimas (ataskaitinė konferencija), kurios metu bus renkamas Asociacijos komitetas. Dalyviai registruojami 302 kab.

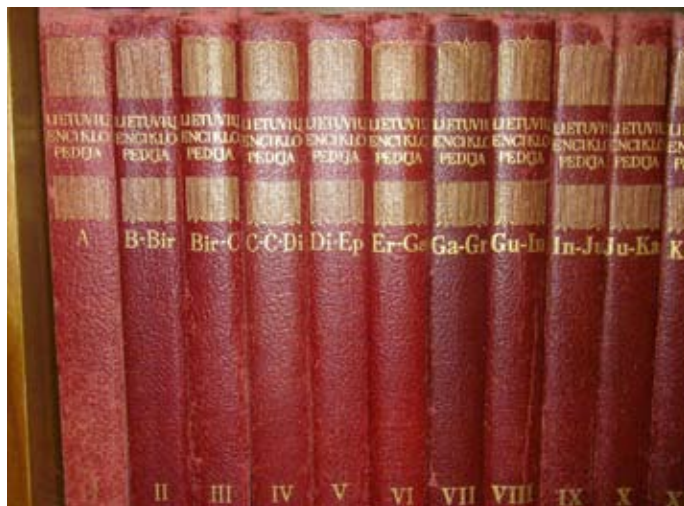
LŽTA komitetas

VIKTORO PETKAUS KOLEKCIJOS PRISTATYMAS

2010 m. spalio 1 d. P. Leono profesorių skaitykloje įvyko buvusio disidento, Lietuvos Helsinkio grupės pirmininko, Lietuvos visuotinių žmogaus teisių gynimo deklaracijos signataro, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos steigėjo ir Garbės pirmininko Viktoro Petkaus kolekcijos perdavimas ir kolekcijos pristatymas.

„Teisingumas yra įgimta vertybė. Teisingumo siekis žmoguje iš prigimties yra, arba jo nėra. Viktorui Petkui gamta šios dorybės atseikėjo netgi su kaupu, antraip jam nebūtų tekę praleisti lageriuose 25 gražiausius savo gyvenimo metus. Viktoras visada bus mūsų tautoje kovotojo už tiesą ir teisingumą etalonu“. (Iš Vytauto Budniko, Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininko, sveikinimo V.Petkaus jubiliejaus proga).

Iškilmingame kolekcijos perdavime dalyvauja iš kairės LŽTA pirmininkas V. Budnikas, MRU prof. A. Buračas, V. Petkus, MRU rektorius prof. A. Pumputis, studijų prorektorius doc. G. Viliūnas

Visas Viktoro Petkaus sudėtingas ir nelengvas gyvenimas, pašvęstas kovai už tiesą ir teisingumą, buvo susietas su knygomis, jų kolekcionavimu. Jis surinko didelę asmeninę biblioteką, o dabar nusprendė, kad geriausia vieta vertingoms ir visą gyvenimą kauptoms knygoms - biblioteka. Todėl mes labai džiaugiamės, kad ta biblioteka tapo Mykolo Romerio universiteto biblioteka, - kalbėjo bibliotekos direktorė Almonė Jakubčionienė.

Viktorui Petkui dėkojo rektorius prof. Alvydas Pumputis, studijų prorektorius doc. Giedrius Viliūnas, kiti susirinkę akademinės bendruomenės nariai. Po iškilmingo perdavimo sutarties pasirašymo kolekciją buvo apžiūrėta Universiteto bibliotekoje.

Savo tematika kolekcija yra labai įvairiapusiška ir

Šalia V. Petkaus knygu kolekcijos

puikiai atspindi Viktoro Petkaus interesų bei pasaulėžiūros universalumą. Kolekciją sudaro 5267 leidiniai. Dominuojanti tematika - kultūra, politika, istorija, filosofija, religija, ekonomika, teisė, kalbotyra, grožinė literatūra. Negalima nepaminti tokių leidinių kaip: Lietuviškoji enciklopedija 7T. (1933-1939), Europos kultūros istorija 5T. (1931-1937), Homero „Iliada“ (1922), A.Baranausko „Anykščių šilelis“ (1905), Konversations- Lexikon 9T. (1902-1910), Meyers – Lexikon 15T. (1924-1933). Knygos yra lietuvių, vokiečių, lenkų, rusų, anglų kalbomis, labai įvairių leidimo metų - nuo 20 amžiaus pradžios iki šių dienų. Kiekviena kolekcijos knyga pažymėta V. Petkaus ekslibrisu. Ši vertinga ir reta kolekcija praturtino Mykolo Romerio universiteto biblioteką.

<http://www.mruni.eu/lt/naujienos/detail.php?el=91631§ion=143>

AR VISUOMENĖ GALI APSIEITI BE SANTUOKOS?

Šeima yra valstybės pagrindas, ją globoja ir saugo valstybė. Ši nuostata įtvirtinta LR Konstitucijoje. Šeima – svarbiausioji vaikų ugdymo institucija, tai aplinka, kurioje vykdoma vaikų socializacija. Šeimoje pateikiamos ir puoselėjamos tėvams ir vaikams brangiausios žmogiškosios vertybės, šeimai yra būdinga savita gyvenimo organizacija, papročiai bei tradicijos. Aristotelis sakė, kad „šeima yra ankstesnė ir būtinesnė negu valstybė“.

Regis, dėl to diskusijos nebėra. Bet į viešąją erdvę kartas nuo karto „prasiveržia“ užuominos apie santuoką ir jos būtinybę bei svarbą šeimai. Liberalizmo puoselėtojai tvirtina, jog santuoka – tai visuomenės tradicijų atgyvena, kad galima ir būtina ieškoti alternatyvių žmonių santykių formų.

Lapkričio 22 d. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija „Panoramos“ viešbučio konferencijų salėje inicijavo diskusiją, kurioje kalbėta, ar reikia santuoką ir toliau privilegijuoti, ar derėtų ieškoti būdų, kaip įtvirtinti ir kitokias partnerystės rūšis.

Filosofas M. Kubilius kvietė į šią temą pažvelgti naujai, per naudos visai visuomenei ir verslui prizmę. „Pagalvokime, kokią šeimos formą ar kokią santykių kokybę išpažįstanti valstybės aparatą aš, kaip mokesčių mokėtojas, norėčiau remti savo pinigais, kad jis kurtų visuomenės gerovę, geresnę demografinę padėtį“, – retoriškai klausė jis.

„Mano tyrimai rodo, kad tarp įvairaus amžiaus žmonių net 60 proc. rinkęsi santuoką, 27 proc. – registruotą partnerystę“, – teigė teisininkė I. Kudinavičiūtė-Michailovienė. LR Konstitucijoje apibrėžta, kad santuoka sudaroma laisva vyro ir moters valia. Šiuo metu Civiliniame kodekse numatyta partnerystės galimybė, nustatant turtinius santykius tarp vyro ir moters. Pasak teisininkės, pastarosios nuostatos yra deklaratyvios ir realybėje neveikia.

Atetininkas V. Malinauskas teigė, jog santuoka yra būdas apsaugoti šeimą visuomenėje. „Gali būti ir privačiai susijusių asmenų, tačiau jie neturėtų piktintis, kad visuomenė jų neatpažįsta kaip šeimos ir neteikia privilegijų“, – sakė jis ir perspėjo, kad, jeigu šeimos teisiniai santykiai apimtų kartu

gyvenančių asmenų bendrą namų ūkio vedimą be aiškiai išreikštos jų valios, reiktų būti atsargiems, pradedant su kuo nors bendrai „ūkininkauti“.

Kitokią poziciją išsakė publicistas K. Klimka, manantis, jog santuoka neatspindi visų visuomenės narių interesų – įteisinti partnerystę siekia ne tik vyrai su moterimis, bet ir homoseksualūs piliečiai. Anot jo, „santuoka, kaip tradicinė institucija, yra teisiškai privilegijuota mūsų visuomenės kontekste. Jeigu sužlugtų ta privilegija ir lygiai taip pat teisiškai saugomos taptų kitos partnerystės formos, negalėtume sakyti, kad santuoka sukuria unikalią apsaugą“.

Pasak filosofės N.Vasiliauskaitės, santuoka yra atavistinė uodegėlė, reliktas, ji neatitinka daugybės pasikeitusių aplinkybių. „Reanimuoti kažkokias archajines kaimo tradicijas ir manyti, jog jos tinka XXI a. Lietuvai, kuri atsitvers tvora nuo Europos Sąjungos, yra mažų mažiausiai naivu“, – sakė filosofė.

Lygių galimybių ekspertė M. Jankauskaitė teigė, jog santuoka savaime neapsaugo asmens nuo prastų santykių bei smurto šeimoje. „Jei kalbame apie santuoką, kaip apie absoliutų gėrį, nepamirškime, jog pati santuoka yra atskira galios struktūra ir individai joje nebūtinai yra lygiaverčiai“, – sakė ji.

Moderatorė L. Laurinčiukienė sutiko, kad santykių šeimoje tema labai svarbi, tad jai skirti kiti debatai – „Geriems santykiams šeimoje pastangų nereikia“.

Psichologas Z. Streikus pabrėžė, kad reikia stengtis kurti tokią santuoką ir tokius santykius, kad trumpalaikis žavus įsimylėjimas virstų visą gyvenimą trunkančiu įsipareigojimu.

Profesinių sąjungų jaunimo asociacijos atstovė E. Zitkevič pasidžiaugė, kad dabar šeima kuriama atsakingai ir neskubama, kaip anksčiau, ištekėti 18 metų.

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas V. Budnikas atkreipė dalyvių dėmesį į perdėm iškreiptą žmogaus teisių sampratą. „Dažniausiai kalbame tik apie savo teises, pamiršdami, jog be teisių yra ir pareigos. Visuomenėje turi būti teisių ir pareigų pusiausvyra, kitaip kils chaosas. Santuoka - tai atsakomybės, pareigų ir garantijų rinkinys, skirtas partneriams, ketinantiems gyventi kartu“, – teigė jis. „Tie, kurie neigia pareigas šeimai ir visuomenei,

galiausiai patys nuo to kenčia. Menkindami santuokos reikšmę, silpniname šeimos institutą, o kartu ir valstybę, be kurios išnyks pati tauta. Pati diskusija dėl santuokos būtinumo tėra mėginimas sukelti audrą stiklinėje, - sakė jis. - Santuokos svarba akivaizdi, o noras versti jaunimą abejoti ja ir dėl to diskutuoti, turi kiek kitokius, deja, ne visai kilnius tikslus.

Diskusijoje taip pat dalyvavo: psichologės G. Butkienė bei E. Petkutė, Profesinių sąjungų jaunimo asociacijos atstovė G. Neverauskaitė, Studentų sąjungos prezidentas D. Dikšaitis.

Viktoras Būtėnas

ŽMONĖMS REIKIA DVASINIO ATGIMIMO

2010 m. lapkričio 23 d. Lietuvos mokslų akademijos didžiojoje konferencijų salėje įvyko diskusija „Tauta ir piliečiai: ar esame savo valstybės šeimininkai?“

Salė susirinko pilnut pilnutėlė.

Renginį atidarė Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Valdemaras Razumas. Po jo kalbėjo poetas Justinas Marcinkevičius, filosofai Bronius Genzelis ir Romualdas Ozolas, rašytojas, kultūrologas Vytautas Rubavičius.

„Mes prieš dvidešimtmetį sukūrėme valdžios principus, atrodo, demokratinus principus (rinkimai, skyrimai, partijų veikla). Deja, visa tai neduoda rezultatų. Pavirtome kažkokia mase, kuri, aišku, nežinau, ar labai dabar veržiasi į valdžią“, – sakė J. Marcinkevičius. „Pavirtome kažkokia mase ant demokratijos griuvėsių. Mūsų valstybėje šeimininkai yra tie, kas turi pinigų...“

Jis apgailestavo, kad Lietuvoje nėra jokios reikšmingesnės grupės ar sambūrio, kuris būtų įsitikinęs, jog šalyje viskas gerai, kad gyvename pagal žmogiškąsias bei politines vertybes.

-Lietuviams labiausiai trūksta savimonės, - antrino politologas prof. Vytautas Radžvilas

Profesorius Bronius Genzelis sakė, kad valstybę galima valdyti per partijas, todėl jas reikia stiprinti. „Nesvarbu kokias pasirinktume. Svarbu, kad partijos būtų stiprios.“

Tuo tarpu rašytojas ir kultūrologas Vytautas Rubavičius tikino, jog demokratinės sistemos pagrindas yra atstovaujamoji savivalda, o šalį valdančios partijos, pagal demokratinus principus, tėra priedas. Mat savivaldą kūrė sovietinė nomenklatūra. Ši nomenklatūra padėjo pamatus dabartiniam šalies valdymui. Todėl iki šiol Lietuvą valdo partiniai, tokiu pačiu principu, kaip kad buvo iki nepriklausomybės atgavimo. Tai, kad ši sistema nustūmė visuomenę, yra akivaizdu. Iki šiol nebuvo nė vieno partinio lyderio, kuris siūlytų įtraukti visuomenę. Visuomenė tėra lik elektoratas, reikalingas rinkimuose“, - teigė jis.

Filosofas Nepriklausomybės akto signataras Romualdas Ozolas sakė, jog 1992 m. absoliučia visuomenės dauguma priimta Konstitucija tėra veiksni vos vienu trečdaliu, o tam,

kad būtų galima pakeisti partinį šalies valdymą ir išeiti į atvirą tautos valdymą, reikia imtis tokių priemonių, kad Konstitucija veiktų visa, kaip teisinis aktas.

Forume dėl pašlijusios sveikatos negalėjo dalyvauti žinomas žmogaus teisių gynėjas teisininkas Kęstutis Čilinskas. Tačiau palinkėjimus susirinkusiems perdavė jo dukra.

„Žmonėms reikia dvasinio atgimimo. Be jo - beprasmiškai bet kokie sambūriai“, - perkaitė ji tėvo žodžius.

Studentijos atstovai tvirtino, jog niekas realiai studentų neatstovauja. Atstovavimas tėra fikcija.

Kultūrologas Krescencijus Stoškus pakvietė burtis į jau esamas organizacijas. Kam atrasti dviratį? Reikia išnaudoti esamas struktūras. Jis paminėjo kažkieno įsteigtą visuomeninę ekonominę ir socialinę tarybą, kuri neva gerai užsirekomendavo gindama vartotojų teises. Anot jo, būtų gerai paraginti Lietuvos Vyriausybę įkurti analogišką ekonominę ir visuomenės reikalų tarybą, kuri pakeistų dabartinę trišalę tarybą. Taip yra visoje Europos Sąjungoje. Tokias tarybas turi net 21 šalis ES dalyvė. Taigi betrukta susirinkusiųjų parašų Lietuvos Vyriausybei paraginti, o tuos parašus renkanti žinoma visuomenininkė ponia Alvyta Armanavičienė.

Ši ponia taip pat tikino susirinkusius iš tribūnos, kaip viskas visuomenėje bėgint pagerės, jei tik šio forumo dalyviai pasirašys deklaraciją, kuria kažkas salėje pamojavo.

Tačiau jos raginimų balsas dingo tyruose.

„Jeigu tauta nežino, kokios valstybės ji nori, tai ji tėra tautybė. Jau dvidešimt metų Lietuvoje yra kuriama pilietinė visuomenė, tačiau pilietinė visuomenė nebūtinai yra pilietiška visuomenė. Galima ugdyti piliečiais, nepaaiškinus, kieno tu esi pilietis - ar pasaulio, ar valstybės, ar miesto. Valstybė yra tas kevalas, kuris saugo tautą nuo išnykimo. Kol neateis supratimas, kad galime išnykti, tol niekas nepasikeis“, - forumo dalyviams sakė V. Radžvilas.

Iki vėlyvo vakaro susirinkę mokslinės ir kūrybinės visuomenės, visuomeninių organizacijų ir jaunimo organizacijų atstovai diskutavo apie silpstančią Lietuvos valstybę ir nykstančią lietuvių tautą. Daugelis dar vylėsi, jog šis sambūris taps naujo sąjūdžio užuomazga. „Prieš daugiau nei 20 metų susikūręs Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis irgi prasidėjo nuo diskusijų klubo“, - tvirtino jie. „Reikia rengtis tam laikui, kai reikės vėl perimti politinę valią į savo rankas ir pasukti ten, kur norėtume vėl tą politinę valią matyti. Kad ji galėtų pati, be jokių kontrolierių ir patarėjų, tvarkyti savo reikalus. Mūsų tikslas yra tas pats - nepriklausoma nacionalinė valstybė. Galimybių tam yra ir fiziškai, ir dvasiškai“, - susirinkusiesiems kalbėjo R. Ozolas.

Renginio organizatorius politikos apžvalgininkas Alvydas Medalinskas sakė, kad visuomenės balso poreikis yra labai akivaizdus ir šitame susitikime tai labai išryškėjo, o kadangi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis prasidėjo nuo diskusijų klubo, tai šis susirinkimas taip pat gali būti klubo, kuriame bus svarstoma tautos ir valstybės ateitis, užuomazga.

“Pozicijos” inf.

Groskaufmanis, Makedonijos Politiškai persekiotų gyventojų asociacijos prezidentas Andon Andonov, Baltarusijos atstovas Igor Kuznecov, profesorius Françoise Thom, Sorbonos universitetas, istorijos m. dr. doc. Liudmila Tichonov, Tarptautinis Nepriklausomas Moldovos universitetas, Fadejeva Svetlana Jakovlevna, Memorialo mokslinio-informacinio centro tarybos narė. Rusija,

Istorikas profesorius Egidijus Aleksandravičius kalbėjo apie nevienareikšmišką demokratiškas valstybių požiūrį į komunizmo nusikaltimus. Jo pranešimas taip ir vadinosi: „Kodėl vakariečiams sunku suprasti komunizmo nusikaltimus?“ Teisininkė, socialinių mokslų daktarė Zita Sličytė kalbėjo apie Lietuvos komunistų partijos kolaboravimą.

“KOMUNIZMO ŠMĖKLA IR NUSIKALTIMAI”

Spalio 29 d. LR Seime Okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisija surengė tarptautinę mokslinę konferenciją “Komunizmo šmėkla ir nusikaltimai”. Konferencija skirta Lietuvos Valstybės atkūrimo 20 – ties metų bei Tarptautinio kongreso ir visuomeninio Vilniaus tribunolo 10 – ties metų sukaktims paminėti. Tai Antikomunistinio kongreso ir tarptautinio Vilniaus Visuomeninio tribunolo (2000 m.), Tarptautinės mokslinės konferencijos “Vilnius 2005” bei tarptautinės akcijos “Komunizmą – į Tarptautinį tribunolą” (2007 m.) darbų tęsinys, kurio tikslas – atskleisti žmonijai ir žmoniškumui padarytus nusikaltimus, valdant komunistiniams režimams, teisiškai įvertinti šiuos nusikaltimus, užkirsti kelius nežmoniškos ideologijos restauravimo galimybėms, siekti, kad būtų atlyginta valstybėms ir jų piliečiams padaryta žala.

Bendrą komunizmo nusikaltimų apžvalgą pristatė Europos Parlamento narys profesorius Vytautas Landsbergis.

Istorijos mokslų daktaras profesorius Vladislav Verstiuk (Ukraina) sakė pranešimą apie demografinius nuostolius Ukrainoje totalitarizmo laikotarpyje.

Konferencijoje dalyvavo ir kalbėjo Estijos asociacijos „Memento“ pirmininkas Enn Tarto, Rygos Politinių represijų aukų draugijos narys, istorikas Imants

Konferencijoje pranešimus skaitė hab.dr. prof. Ona Voverienė, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro direktorė Birutė Burauskaitė, istorikas Severinas Vaitiekus, buvusio Tarptautinio Vilniaus visuomeninio tribunolo pirmininkas, advokatas Vytautas Zabiela, istorikė Gražina Marija Zujienė ir kiti.

Renginį organizavo Lietuvos laisvės kovos sąjūdis, Lietuvos politinių kalinių sąjunga, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija, Komunizmo nusikaltimų tyrimo paramos fondas. Rėmė - Lietuvos Respublikos Seimas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Konferencijos medžiaga bus išleista lietuvių ir anglų kalbomis.

Vyriausiasis redaktorius Vytautas BUDNIKAS.
Redakcijos adresas: Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius.
Tiražas 1500 egz.

Leidžia Lietuvos žmogaus teisių asociacija. LŽTA Garbės primininkas Viktoras PETKUS, LŽTA pirmininkas Vytautas BUDNIKAS.
Laisvės pr.60-302, LT-05120 Vilnius. Tel. 5 2429051; faksas: 5 2460752; komitetas@lzta.lt; www.lzta.lt